STAATSCOURANT
Officiële uitgave van het Koninkrijk der Nederlanden sinds 1814.
Nr. 39627
9 november 2026

Ontwerp-wijzigingsbesluit van het Aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide & Beuven

De Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,

Gelet op artikel 4, eerste en tweede lid, van Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van 30 november 2009 inzake het behoud van de vogelstand (PbEU 2010, L 20);

Gelet op de artikelen 3, tweede lid, en 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206);

Gelet op het Uitvoeringsbesluit (EU) 2025/244 van de Commissie van 7 februari 2025 tot vaststelling van een achttiende bijgewerkte lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio (PbEU 2025, L 244);

Gelet op artikelen 2.44, eerste lid, en 16.25a, eerste lid, van de Omgevingswet;

Besluit:

Artikel I

Het besluit van de Staatssecretaris van Economische Zaken van 25 april 2013, nr. PDN 2013-137, houdende de aanwijzing van het Habitatrichtlijngebied Strabrechtse Heide & Beuven, het Vogelrichtlijngebied Strabrechtse Heide & Beuven en het Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide & Beuven, waarvan een nieuwe tekst op 23 januari 2026 is vastgesteld (Stcrt. 2026, 2568), wordt gewijzigd zoals weergegeven in de bijlage "Bijlage bijbehorende bij artikel I van de wijziging van het Aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide & Beuven ".

Artikel II

Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na de datum van uitgifte van de Staatscourant waarin het wordt geplaatst.

De Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
Jaimi van Essen
Plaats: 's-Gravenhage
Datum: 30 augustus 2026

Dit ontwerp-wijzigingsbesluit wordt gedurende zes weken ter inzage gelegd. De exacte periode en locatie worden vermeld in de kennisgeving die wordt gepubliceerd in de Staatscourant en in de advertentie die wordt gepubliceerd in gedrukte media en op internet. Het ontwerp-wijzigingsbesluit wordt in zijn geheel gepubliceerd in de Staatscourant en is daarna ook te raadplegen in het Digitaal Stelsel Omgevingswet via de website www.omgevingswet.overheid.nl/regels-op-de-kaart/.

Eenieder kan binnen zes weken tijdens de terinzagelegging van dit ontwerpbesluit een zienswijze naar voren brengen bij het Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur per mail en schriftelijk, zoals aangegeven in de kennisgeving.

Degenen die een zienswijze binnen de gestelde termijn naar voren hebben gebracht, kunnen gedurende zes weken ná de bekendmaking beroep instellen tegen het definitieve besluit. Degenen die geen zienswijzen naar voren hebben gebracht, kunnen ten aanzien van alle punten van het besluit beroep instellen als ze belanghebbende zijn; als ze geen belanghebbende zijn, kunnen ze alleen beroep instellen ten aanzien van punten die inhoudelijk verschillen van het ontwerpbesluit

Meer informatie over Natura 2000 en gerelateerde onderwerpen vindt u op de website https://www.rijksoverheid.nl/natura2000. Voor vragen over Natura 2000 kunt u op werkdagen van 8.30 uur tot 16.30 uur contact opnemen met het klantcontactcentrum van RVO, telefoon 088 - 042 42 42 (lokaal tarief).

Dit document bevat verschilmarkering t.o.v. eerdere regelingtekst.

Tekst en afbeeldingen die worden toegevoegd zijn onderstreept en groen gemarkeerd, of van een groen kader voorzien.

Tekst en afbeeldingen die worden verwijderd zijn doorgestreept en rood gemarkeerd, of van een rood kader voorzien.

Dit document is een ontwerpbesluit.

Bijlage behorende bij artikel I van de wijziging van het Aanwijzingsbesluit van Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide & Beuven

A

Artikel 1 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 1 Aanwijzing Strabrechtse Heide & Beuven - Habitatrichtlijngebied

1. Als speciale beschermingszone als bedoeld in artikel 4, vierde lid, van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van 21 mei 1992 inzake de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna (PbEG L 206) wordt aangewezen, overeenkomstig de in de bijlage Gebiedsbegrenzingen bij dit besluit aangegeven geometrische begrenzing, het ~~gebied~~Habitatrichtlijngebied Strabrechtse Heide & Beuven.

2. De speciale beschermingszone wordt aangewezen voor de volgende natuurlijke habitattypen opgenomen in bijlage I van Richtlijn 92/43/EEG (prioritaire habitattypen aangeduid met een sterretje (*)):

H2310	Psammofiele heide met *Calluna* en *Genista*
H2330	Open grasland met *Corynephorus*- en *Agrostis*-soorten op landduinen
H3110	Mineraalarme oligotrofe wateren van de Atlantische zandvlakten (*Littorelletalia uniflorae*)
H3130	Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot het *Littorelletalia uniflorae* en/of *Isoëto-Nanojuncetea*
H3160	Dystrofe natuurlijke poelen en meren
H4010	Noord-Atlantische vochtige heide met *Erica tetralix*
H4030	Droge Europese heide
H7150	Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het *Rhynchosporion*
H91D0	*Veenbossen
H91E0	*Bossen op alluviale grond met *Alnus glutinosa* en *Fraxinus excelsior* (*Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae*)

3. De speciale beschermingszone wordt aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage II van Richtlijn 92/43/EEG ~~(prioritaire soorten aangeduid met een sterretje (*))~~:

~~H1149~~	~~Kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*)~~
H1831	Drijvende waterweegbree *(Luronium natans)*
H6963	Kleine modderkruiper *(Cobitis taenia)*

B

Artikel 2 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 2 Aanwijzing Strabrechtse Heide & Beuven - Vogelrichtlijngebied

1. Als speciale beschermingszone als bedoeld in artikel 4, eerste lid, van Richtlijn 2009/147/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 30 november 2009 inzake

het behoud van de vogelstand (PbEU, L 20)[1] wordt aangewezen, overeenkomstig de in de bijlage Gebiedsbegrenzingen bij dit besluit aangegeven geometrische begrenzing, het ~~gebied~~Vogelrichtlijngebied Strabrechtse Heide & Beuven.

2. De speciale beschermingszone wordt aangewezen voor de volgende vogelsoorten, welke worden beschermd op grond van artikel 4, eerste lid, van Richtlijn 2009/147/EG:

A021	Roerdomp (*Botaurus stellaris*)
~~A022~~	~~Woudaap (*Ixobrychus minutus*)~~
A127	Kraanvogel (*Grus grus*)

C

Artikel 6 wordt op de aangegeven wijze gewijzigd:

Artikel 6 Instandhoudingsdoelstellingen Vogelrichtlijn: broedvogels en niet-broedvogels

1. De instandhoudingsdoelstellingen voor de broedvogels van de soorten, bedoeld in artikel 3.58, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, worden vastgesteld in paragraaf 5.5 van de nota van toelichting.

2. De instandhoudingsdoelstellingen voor niet-broedvogels van de soorten, bedoeld in artikel 3.58, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving, worden vastgesteld in paragraaf 5.6 van de nota van toelichting.

D

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt de volgende sectie op de aangegeven wijze gewijzigd:

2. AANWIJZINGEN HABITAT- EN VOGELRICHTLIJN

Artikel 1 van dit besluit voorziet in de aanwijzing van het gebied Strabrechtse Heide & Beuven als speciale beschermingszone onder de Habitatrichtlijn (verder aangeduid als “Habitatrichtlijngebied”). Het gebied is in mei 2003 aangemeld volgens de procedure zoals opgenomen in artikel 4 van deze richtlijn, waarna het gebied in december 2004 door de Europese Commissie onder de naam “Strabrechtse Heide en Beuven” en onder nummer NL1000024 is geplaatst op de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio[2]. Het gebied is aangewezen voor twee prioritaire habitattypen in de zin van artikel 1 van de Habitatrichtlijn.

Artikel 2 van dit besluit voorziet in de aanwijzing van het gebied Strabrechtse Heide & Beuven als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn (verder aangeduid als “Vogelrichtlijngebied”). Het gebied is op 25 april 2013 (PDN/2013-137) aangewezen.

Sinds het Natura 2000-aanwijzingsbesluit van 25 april 2013 zijn de speciale beschermingszones samengevoegd tot één Natura 2000-gebied: Strabrechtse Heide & Beuven (landelijk gebiedsnummer 137).

Na het Natura 2000-aanwijzingsbesluit hebben er wijzigingen plaatsgevonden bij de soorten en habitattypen met het wijzigingsbesluit van 22 november 2022 (DGNV-2000/2022-000; Stcrt 2022, 29279). Deze wijzigingen worden toegelicht in bijlage B.

[1] Dit betreft een geconsolideerde versie van Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van 2 april 1979, inclusief wijzigingen die sindsdien op de richtlijn van toepassing zijn. Met uitzondering van de bijlagen en verwijzingen is de tekst van de richtlijn inhoudelijk niet gewijzigd.

[2] Beschikking van de Commissie van de Europese Gemeenschappen van 7 december 2004 tot vaststelling, op grond van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad, van de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio (2004/813/EG). PB EU 2004, L 387/1. Laatstelijk vervangen door Uitvoeringsbesluit van de Commissie 2013/26/EU van 16 november 2012 tot vaststelling van een zesde bijgewerkte lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio (PbEU 2013, L 24/ 379).

Natura 2000 is het samenhangende Europees ecologisch netwerk bestaande uit de gebieden aangewezen onder de Habitatrichtlijn en onder de Vogelrichtlijn. Dit netwerk moet de betrokken natuurlijke habitattypen en leefgebieden van Habitatrichtlijn- en Vogelrichtlijnsoorten in een gunstige staat van instandhouding behouden of, in voorkomend geval, herstellen. De instandhoudingsdoelstellingen (artikel 5, artikel 6 en hoofdstuk 5) en de begrenzing zijn in algemene zin nader toegelicht in het Natura 2000 doelendocument (2006)[3]. Dit document geeft het beleidskader van de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen weer en de daarbij gehanteerde systematiek. Beschrijvingen van habitattypen en (vogel)soorten waarvoor doelen zijn vastgesteld, zijn opgenomen in het Natura 2000 profielendocument (2008)[4].

Het Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide & Beuven ligt in de provincie Noord-Brabant en behoort tot het grondgebied van de gemeenten ~~Geldrop-Mierlo,~~ Heeze-Leende en Someren.

E

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt de volgende sectie op de aangegeven wijze gewijzigd:

3.2 Landschappelijke context en kenmerken begrenzing

Strabrechtse Heide & Beuven behoort tot het Natura 2000-landschap “Hogere zandgronden en ten dele tot Beekdalen”.

Bij de keuze en de afbakening van de gebieden is geen rekening gehouden met andere vereisten dan die verband houden met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna[5].

De ligging van de habitattypen en van de leefgebieden van de soorten (paragraaf 4.5) waarvoor het gebied is aangewezen, vormt het uitgangspunt voor de begrenzing van de Habitatrichtlijngebieden. Dit is inclusief terreindelen die van mindere kwaliteit zijn. Daarnaast omvat het begrensde gebied ook natuurwaarden die integraal onderdeel uitmaken van de ecosystemen waartoe de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten behoren, alsmede terreindelen die noodzakelijk worden geacht om de betreffende habitattypen en leefgebieden van soorten in stand te houden en te herstellen[6].

~~Bij de keuze en de afbakening van de gebieden is geen rekening gehouden met andere vereisten dan die verband houden met de instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna[6].~~

De grenzen van Vogelrichtlijngebieden worden bepaald door het gebruik dat de aanwezige bijlage I-soorten ervan maken, waarbij wordt uitgegaan van landschapsecologische eenheden en de biotoopeisen van de betrokken vogelsoorten.

Strabrechtse Heide & Beuven is aangewezen als Vogelrichtlijngebied vanwege de aanwezigheid van natte heide en vennen, die het leefgebied vormen van een aantal in artikel 4 van de richtlijn bedoelde vogelsoorten. Het vormt als geheel het leefgebied van ~~drie~~twee soorten van Bijlage I (artikel 4.1). De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied is zo gekozen dat een in landschappelijk en vogelkundig opzicht samenhangend geheel is ontstaan dat voorziet in de beschermingsbehoefte met betrekking tot het voortbestaan en voortplanten van bedoelde vogelsoorten[7].

F

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt de volgende sectie op de aangegeven wijze gewijzigd:

---

[3] Ministerie van LNV (2006): Natura 2000 doelendocument. Duidelijkheid bieden, richting geven en ruimte laten. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

[4] Ministerie van LNV (2008): Natura 2000 profielendocument. Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, Den Haag.

[5] Hof van Justitie EG, 7 november 2000, First Corporate Shipping, zaak C-371/98, punten 16 en 25.

[6] De begrenzingsmethodiek is verder uitgewerkt in het Gebiedendocument (2004).

[6] ~~Hof van Justitie EG, 7 november 2000, First Corporate Shipping, zaak C-371/98, punten 16 en 25.~~

[7] De wijze van begrenzing van Vogelrichtlijngebieden is toegelicht in de Nota van Antwoord Vogelrichtlijn (2000), bijlage 1, Selectiecriteria en methode van begrenzing.

3.3 Geometrische begrenzing en oppervlakte

De geometrische begrenzing van het Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide & Beuven is weergegeven in de bij dit besluit behorende bijlage Gebiedsbegrenzingen. Voor zover van toepassing is daarbij onderscheid gemaakt tussen de begrenzingen van Habitatrichtlijngebied en Vogelrichtlijngebied. Op hoofdlijnen bestaat het gebied uit het heide- en vennengebied ten oosten van Geldrop en Heeze dat onder meer bestaat uit de Braakhuizensche Heide, Strabrechtse Heide en Lieropsche Heide met het Beuven. De noordgrens wordt gevormd door de rijksweg A67 en de zuidgrens door de Somerense Weg. Ook een gedeelte van het beekdal van de Kleine Dommel (of Rul) maakt deel uit van het gebied. Het Vogelrichtlijngebied betreft alleen het heide- en vennengebied ten zuidoosten van de Strabrechtse Dijk.

Het Natura 2000-gebied beslaat een totale oppervlakte van ongeveer 1.840 ha, waarvan ongeveer 760 ha ook als Vogelrichtlijngebied is aangewezen. Deze cijfers betreffen bruto-oppervlakten, omdat bij de berekening geen rekening is gehouden met ~~in~~tekstueel uitgesloten delen binnen de geometrische begrenzing~~, tekstueel uitgesloten delen~~ (zie artikel 4 en hierna).

Voor de begrenzing van Natura 2000-gebieden geldt de volgende exclaveringsformule: Bestaande bebouwing, tuinen, erven, verharding en hoofdspoorwegen maken geen deel uit van het aangewezen gebied, tenzij daarvan in deze paragraaf wordt afgeweken. Voor de gebruikte begrippen gelden de definities (voor zover van toepassing in het onderhavige gebied) zoals die omschreven zijn in artikel 4. Daar waar de geometrische begrenzing en de exclaveringsformule niet overeenstemmen, is de exclaveringsformule doorslaggevend.

Voor de toepassing van de begrenzing en de exclaveringsformule van artikel 4 gelden er peildata:
- 7 december 2004 voor de gebiedsdelen die geplaatst zijn op de eerste lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio[8];
- 25 april 2013 voor de gebiedsdelen die met het Natura-2000 aanwijzingsbesluit zijn toegevoegd aan het eerder aangemelde Habitatrichtlijngebied.

De begrenzingen van het Vogelrichtlijngebied en het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) zijn op enkele technische punten verbeterd (2013):
- Bestaande bebouwing (inclusief erven en tuinen; reeds tekstueel geëxclaveerd) waar geen Natura 2000- waarden voorkomen, is waar mogelijk op grond van kadastrale of topografische lijnen buiten de begrenzing gebracht.
- De begrenzing is waar mogelijk gelegd langs topografisch herkenbare lijnen, zoals wegen, wateren, perceelscheidingen en bosranden.
- Overlap van 5 meter of minder met kadastrale percelen die grotendeels buiten het gebied zijn gelegen, is gelet op de kadastrale inschrijving[9], waar mogelijk beperkt. Dit betekent dat aldaar de kadastrale lijn is aangehouden. Deze werkwijze is alleen gevolgd op plekken waar geen Natura 2000-waarden aanwezig zijn.

Overige wijzigingen van meer dan 1 ha worden in de volgende alinea's toegelicht.

De volgende gebiedsdelen zijn aan het Habitatrichtlijngebied (zoals aangemeld) toegevoegd (2013):
- Bestaande en nieuwe natuur langs de Kleine Dommel tussen Geldrop en Heeze (16 ha) wegens aanwezigheid en uitbreiding van het habitattype vochtige alluviale bossen, *beekbegeleidende bossen* (H91E0C).
- Bestaande natuur (10 ha) aan de zuidzijde van het heidegebied langs de Somerense Weg (eigendom Brabants Landschap en Staatsbosbeheer) waardoor het ~~beekgeleidende~~beekbegeleidend bos (H91E0C) langs de Reeloop geheel binnen de begrenzing komt te liggen (de beek vormde de grens) en een logischer begrenzing wordt gevolgd.

Ten opzichte van het ontwerpbesluit is het Vogelrichtlijngebied (binnen het Habitatrichtlijngebied) uitgebreid (ruim 200 ha) omdat dit behoort tot het leefgebied van (pleisterende) kraanvogels (A127) (2013).

---

[8] Beschikking van de Commissie 2004/813/EG van 7 december 2004 tot vaststelling op grond van Richtlijn 92/43/EEG van de Raad van de lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio (Pb 29-12-2004, L 387/1).

[9] Conform artikel 15 van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken (Stb. 2004, 31) is dit besluit, wat betreft de kadastrale percelen die geheel of gedeeltelijk binnen het aangewezen gebied zijn gelegen, in de kadastrale registratie als beperking ingeschreven.

Ten opzichte van het ontwerpbesluit is de begrenzing van het Habitatrichtlijngebied verder nog als volgt aangepast (2013):

- De uitbreiding aan de westzijde van de Kleine Dommel (zie boven) is beperkt waardoor 38 ha voornamelijk bestaande uit cultuurgronden (veelal nieuwe natuur) geen deel meer uitmaken van het aangewezen gebied. Hier zijn geen actuele waarden aanwezig en het gebied is ook anderszins niet noodzakelijk voor de instandhouding van vochtige alluviale bossen, *beekbegeleidende bossen* (H91E0C).
- In het noorden van het gebied ten westen van de Braakhuizense Heide is het gebied uitgebreid (23 ha) wegens aanwezigheid van het habitattype vochtige heiden, *hogere zandgronden* (H4010A, onder andere met de bijzondere soort beenbreek). Ook overige (provinciale) natuurdoelen sluiten aan op het huidige begrensde gebied. Het betreft gronden in eigendom en beheer van het Brabants Landschap en Staatsbosbeheer.

G

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt de volgende sectie op de aangegeven wijze gewijzigd:

4.1 Inleiding

In artikel 1 en 2 is een opsomming gegeven van de waarden waaraan het gebied zijn betekenis als Habitatrichtlijngebied en Vogelrichtlijngebied ontleent. Wat betreft de aanwijzing als Habitatrichtlijngebied wordt in paragrafen 4.2.1 en 4.2.2 een lijst gegeven van de habitattypen (met vermelding van de aanwezige subtypen) en soorten waarvoor het gebied is aangewezen[10]. Paragraaf 4.2.3 vermeldt de vogelsoorten waarvoor het gebied onder de Vogelrichtlijn is aangewezen. Op alle vermelde habitattypen en (vogel)soorten is een instandhoudingsdoelstelling van toepassing (zie artikel 5, artikel 6 en hoofdstuk 5).

Vervolgens wordt in paragraaf 4.3 vermeld welke selectiecriteria op het Habitatrichtlijngebied van toepassing zijn en wordt onderbouwd waarom het gebied als Habitatrichtlijngebied is geselecteerd. Van elk habitattype en van elke soort waarvoor het gebied aan de selectiecriteria voldoet, wordt in bijlage B.3 in tekst en/of tabelvorm de betekenis (relatieve bijdrage) van het gebied afgezet tegen de betekenis van de andere Habitatrichtlijngebieden die aan de selectiecriteria voldoen. In paragraaf 4.4 wordt onderbouwd waarom het gebied als ~~Vogelrichtlijn~~Vogelrichtlijngebied is geselecteerd. Ten slotte beschrijft paragraaf 4.5 de verspreiding van habitattypen en soorten binnen het gebied, ter onderbouwing van de gevolgde gebiedsbegrenzing.

H

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt de volgende sectie op de aangegeven wijze gewijzigd:

4.2.2 Habitatrichtlijn: soorten (bijlage II[12])

Het gebied is aangewezen voor de volgende soort opgenomen in bijlage II van de Habitatrichtlijn, waarvoor het gebied een wezenlijke functie in de levenscyclus vervult. Hiermee wordt een bijdrage geleverd aan de instandhouding op landelijk niveau. Wijzigingen ten opzichte van de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) en/of het ontwerpbesluit (2007) zijn verklaard in bijlage B.1 van deze nota van toelichting.

~~H1149~~	~~Kleine modderkruiper (*Cobitis taenia*)~~
H1831	Drijvende waterweegbree (Luronium natans)
H6963	Kleine modderkruiper *(Cobitis taenia)*

I

[10] Prioritaire habitattypen en ~~habitatsoorten~~Habitatrichtlijnsoorten zijn in bijlagen I en II van de Habitatrichtlijn en indien van toepassing in dit besluit aangeduid met een sterretje *.

[12] Bijlagen I en II laatstelijk aangepast op 20 november 2006, Richtlijn 2006/105/EG, PbEG L 363, 20.12.2006, p. 368-405 (zie ook rectificatie PbEG L 80, 21.3.2007, p. 15).

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt de volgende sectie op de aangegeven wijze gewijzigd:

4.2.3 Vogelrichtlijn: vogelsoorten (bijlage I)

Het gebied is aangewezen voor de volgende soorten opgenomen in bijlage I van de Vogelrichtlijn:

A021	Roerdomp (*Botaurus stellaris*)
~~**A022**~~	~~Woudaap (*Ixobrychus minutus*)~~
A127	Kraanvogel (*Grus grus*)

Wijzigingen ten opzichte van het ontwerpbesluit (2007) zijn verklaard in bijlage B.2 van deze nota van toelichting.

J

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt de volgende sectie op de aangegeven wijze gewijzigd:

4.3 Habitatrichtlijn: waarden waarvoor het gebied aan de selectiecriteria voldoet

4.3.1 Habitattypen (bijlage I)

Voor niet-prioritaire habitattypen opgenomen in bijlage I van de Habitatrichtlijn zijn in de eerste stap van het selectieproces in beginsel de “vijf belangrijkste gebieden” geselecteerd. Voor habitattypen welke verdeeld zijn in subtypen, geldt een aantal van “drie belangrijkste gebieden” per subtype. Voor prioritaire habitattypen[13] geldt een aantal van “tien belangrijkste gebieden” en voor subtypen van prioritaire habitattypen een aantal van “vijf belangrijkste gebieden” per subtype. Verdeling in subtypen ten behoeve van de selectie is alleen toegepast indien de subtypen een verschillende verspreiding hebben en de beschikbare gegevens verdeling in subtypen toelaten. Voor enkele verspreid over het land voorkomende habitattypen, die in voldoende mate in gebieden zijn vertegenwoordigd welke voor andere waarden zijn opgenomen, zijn geen gebieden geselecteerd[14]. De betekenis van het gebied is afgemeten aan de aanwezige oppervlakte en zo nodig ook de representativiteit van het habitattype. In een tweede stap zijn eventueel nog extra gebieden toegevoegd met het oog op landelijke dekking, geografische spreiding en grensoverschrijding[15]. In de onderstaande tabel zijn de habitattypen vermeld die bij de aanmelding hebben geleid tot selectie van het gebied en/of de habitattypen waarvoor het gebied op grond van de ~~huidige~~ gegevens en omstandigheden bij aanwijzing aan de selectiecriteria ~~zou voldoen~~voldeed (zie ook bijlage B.3).

Habitattype	X[a]	Y[b]	Landelijke oppervlakte [c]	Oppervlakte in Strabrechtse Heide & Beuven [d]	Oppervlakte in Yde gebied [e]	Selectie bij aanmelding
H2310	5	5	ca. 3.000	-	B1 (2-6%)	ja
H3110	5	4	ca. 35	A1 (15-30%)	B2 (6-15%)	ja
H3130	5	5	ca. 1.000	B1 (2-6%)	B1 (2-6%)	ja
H3160	5	5	ca. 500	B1 (2-6%)	B1 (2-6%)	nee
H4030	5	5	ca. 15.000	B1 (2-6%)	B1 (2-6%)	nee

(a) Aantal gebieden dat maximaal voor dit habitattype kan worden geselecteerd volgens het criterium: “behorend tot de X belangrijkste gebieden” voor het betreffende habitattype.
(b) Aantal gebieden dat op grond van de huidige gegevens en omstandigheden zou voldoen aan het onder (a) genoemde selectiecriterium (Y < X indien er minder dan X gebieden zijn waarin het habitattype is vastgesteld of voorkomt in differentiërende omvang).
(c) Geschatte landelijke oppervlakte van het (subtype van het) habitattype in hectaren.

[13] Prioritaire habitattypen en ~~habitatsoorten~~Habitatrichtlijnsoorten zijn in bijlagen I en II van de Habitatrichtlijn en indien van toepassing in dit besluit aangeduid met een sterretje *.

[14] Habitattypen waarvoor geen gebieden zijn geselecteerd zijn: slijkgrasvelden (H1320) en ruigten en zomen, moerasspirea (H6430A) en ruigten en zomen, droge bosranden (H6430C).

[15] De selectiecriteria zijn verder uitgewerkt in het Verantwoordingsdocument (2003).

(d) Oppervlakte in het onderhavige gebied, uitgedrukt als percentage van de landelijke oppervlakte. (Niet ingevuld indien gebied niet één van de X belangrijkste gebieden is.)
(e) Oppervlakte van het habitattype in het, in rangorde van aflopende betekenis, Yde belangrijkste gebied. (Niet ingevuld indien niet van belang voor de bepaling van de relatieve betekenis van het gebied, wanneer representativiteit in plaats van oppervlakte doorslaggevend was.)

4.3.2 Soorten (bijlage II)

Voor niet-prioritaire soorten opgenomen in bijlage II van de Habitatrichtlijn zijn in de eerste stap van het selectieproces in beginsel de "vijf belangrijkste gebieden" geselecteerd. Voor prioritaire soorten[16] geldt een aantal van "tien belangrijkste gebieden". Voor enkele verspreid over het land voorkomende soorten, die in voldoende mate in gebieden zijn vertegenwoordigd welke voor andere waarden zijn opgenomen, zijn geen gebieden geselecteerd[17]. De betekenis van het gebied is afgemeten aan de omvang van de aanwezige populatie. In een tweede stap zijn eventueel nog extra gebieden toegevoegd met het oog op landelijke dekking, geografische spreiding en grensoverschrijding[18]. In de onderstaande tabel zijn de ~~habitatsoorten~~Habitatrichtlijnsoorten vermeld die bij de aanmelding hebben geleid tot selectie van het gebied en/of de ~~habitatsoorten~~Habitatrichtlijnsoorten waarvoor het gebied op grond van de huidige gegevens en omstandigheden aan de selectiecriteria zou voldoen (zie ook bijlage B.3).

Code	Soort	X[a]	Y[b]	Landelijke populatie [c]	% in Strabrechtse Heide & Beuven [d]	% in Yde gebied [e]	Selectie bij aanmelding
H1831	Drijvende waterweegbree	5	5	ca. 304	B1 (2-6%)	C (<2%)	nee

(a) Aantal gebieden dat maximaal voor deze soort kan worden geselecteerd volgens het criterium: "behorend tot de X belangrijkste gebieden" voor de betreffende soort.
(b) Aantal gebieden dat op grond van de huidige gegevens en omstandigheden zou voldoen aan het onder (a) genoemde selectiecriterium (Y < X indien er minder dan X gebieden zijn waarin de soort is vastgesteld of voorkomt in differentiërende omvang).
(c) Landelijke voortplantingspopulatie in exemplaren of aantal bezette kilometerhokken (km^2).
(d) Populatiegrootte in het onderhavige gebied uitgedrukt als percentage van de landelijke populatie. (Niet ingevuld indien gebied niet één van de X belangrijkste gebieden is.)
(e) Populatiegrootte in het, in rangorde van aflopende betekenis, Yde belangrijkste gebied.

K

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt het volgende opschrift op de aangegeven wijze gewijzigd:

5. ~~-~~INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

L

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt de volgende sectie op de aangegeven wijze gewijzigd:

5.1 Inleiding

Het ecologisch netwerk Natura 2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Onder het begrip "instandhouding" wordt een geheel aan maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding. Ingevolge artikel 4, vierde lid, Habitatrichtlijn worden bij aanwijzing als Habitatrichtlijngebied "tevens de prioriteiten vast[gesteld] gelet op het belang van de gebieden voor het in een gunstige staat van instandhouding

[16] Prioritaire habitattypen en ~~habitatsoorten~~Habitatrichtlijnsoorten zijn in bijlagen I en II van de Habitatrichtlijn en indien van toepassing in dit besluit aangeduid met een sterretje *.
[17] Soorten waarvoor geen gebieden zijn geselecteerd zijn: zeeprik (H1095), elft (H1102), zalm (H1106), bittervoorn (H1134) en kleine modderkruiper (~~H1149~~H6963). Voor de platte schijfhoren (H4056) zijn geen gebieden geselecteerd omdat de soort bij de uitbreiding van de EU in 2004 is toegevoegd aan bijlage II.
[18] De selectiecriteria zijn verder uitgewerkt in het Verantwoordingsdocument (2003).

behouden of herstellen van een type natuurlijke habitat [...] of van een soort [...] alsmede voor de coherentie van Natura 2000 en gelet op de voor dat gebied bestaande dreiging van achteruitgang en vernietiging".

Deze bepaling is in artikel 3.58, eerste lid, van het Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl) nader uitgewerkt. Op grond van dit artikel bestaat de verplichting om in een aanwijzing doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van leefgebieden van vogelsoorten dan wel doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende dier- en plantensoorten op te nemen. Om die reden zijn voor elk Natura 2000-gebied instandhoudingsdoelstellingen ontwikkeld, waarbij per habitattype en per (vogel)soort is uitgegaan van landelijke doelen en de bijdrage die een gebied redelijkerwijs kan leveren voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau.

Niet alle instandhoudingsdoelstellingen zijn in dit aanwijzingsbesluit gekwantificeerd (daarvoor moet een habitatkaart of beheerplan worden geraadpleegd). In die gevallen is het voor het bepalen van wat in de instandhoudingsdoelstellingen onder "behoud' dan wel "uitbreiding" of "verbetering" moet worden verstaan belangrijk te weten wat de referentiesituatie (of "nulsituatie") is waarmee deze termen moeten worden vergeleken. Dat is eveneens van belang voor het handhaven van het verslechteringsverbod. De situatie ten tijde van het publiceren van een Natura 2000-aanwijzingsbesluit is bepalend voor wat onder "behoud" moet worden verstaan en vanaf welk niveau "uitbreiding" en "verbetering" nagestreefd moet worden. De instandhoudingsdoelstellingen die niet geconcretiseerd zijn moeten dus zó begrepen worden, dat het behoudsniveau van de habitattypen en soorten betrekking heeft op oppervlakte en kwaliteit, respectievelijk omvang en kwaliteit leefgebied en omvang populatie, zoals aanwezig op de datum van aanwijzen als Natura 2000-gebied. Dit is tevens het niveau van waaraf "uitbreiding" en "verbetering" nagestreefd moet worden.

Voor een habitattype wordt de verdeling gemaakt in oppervlakte en kwaliteit, zodat de aanduiding van de instandhoudingsdoelstelling van een habitattype altijd in de vorm van "behoud" of "uitbreiding" van de oppervlakte en van "behoud" of "verbetering" van de kwaliteit wordt gegeven.

Voor soorten is het leefgebied medebepalend en geldt een verdeling in omvang en kwaliteit van het leefgebied[22]. De aanduiding van de instandhoudingsdoelstelling van een soort, waarvan het populatiedoel niet is geconcretiseerd met een getal, is altijd in de vorm van "behoud" of "uitbreiding" van de omvang van het leefgebied en van "behoud" of "verbetering" van de kwaliteit van het leefgebied voor "behoud" of "uitbreiding" van de populatie. De aanduiding van de instandhoudingsdoelstelling van een vogelrichtlijnsoort waarbij het populatiedoel is geconcretiseerd met een getal is het doel in de vorm van "behoud" of "uitbreiding" van de omvang van het leefgebied en van "behoud" of "verbetering" van de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor een geconcretiseerde populatieomvang[23]. In deze formulering wordt er met de woorden "voor" of "met een draagkracht voor" een koppeling aangebracht tussen de doelcomponent leefgebied en de doelcomponent populatie. Dat heeft zijn oorzaak in het feit dat maatregelen in de regel aangrijpen op het leefgebied van de soort en niet op de soort zelf (het directe effect op het leefgebied werkt via het leefgebied indirect door op de soort). Dat laat echter onverlet dat ook de populatieomvang tot de instandhoudingsdoelstelling behoort en niet slechts van ondergeschikt of indicatief belang is.[24]

~~Voor zover van toepassing is daarbij aangegeven welke habitattypen en/of (vogel)soorten ten koste mogen gaan van andere habitattypen en (vogel)soorten. Bij broedvogelsoorten met een regionale doelstelling is in de toelichting aangegeven wat in een bepaalde periode de minimale en maximale bijdrage van het betreffende gebied aan het regionale doelniveau is geweest.~~

Bij het stellen van prioriteiten kan het noodzakelijk zijn om een afname toe te staan van omvang en/of kwaliteit van de ene waarde ten gunste van de instandhoudingsdoelstelling van een andere waarde. Bij de waarde die (indien noodzakelijk) mag afnemen, wordt dan in de instandhoudingsdoelstelling expliciet een 'ten gunste van'-formulering opgenomen. In het Beleidskader Doelwijziging

[22] Bij niet-broedvogels wordt daarbij (voor zover bekend) onderscheid gemaakt tussen het leefgebied voor een foeragerende populatie en voor een slapende populatie, omdat de aantallen van die populaties verschillend zijn en omdat het leefgebied voor foerageren en slapen verschillend kan zijn.

[23] Voor het vaststellen van de instandhoudingsdoelstellingen voor vogels is de volgende afrondingssystematiek gebruikt: 1-20 = niet afronden, 21-100 = afronden op vijftallen, 100-1.000 = afronden op tientallen, >1.000 = afronden op honderdtallen.

[24] Uit jurisprudentie blijkt dat hierover misverstanden zijn gerezen. Aanleiding hiervoor was kennelijk de toelichting op pagina 63 van het Natura 2000 doelendocument (Ministerie van LNV, 2006), over de betekenis van de aantallen die voor vogels worden genoemd. Die toelichting wekte kennelijk (ten onrechte) de indruk dat de populatieomvang niet tot de instandhoudingsdoelstelling behoort.

Natura 2000[25] staan in paragraaf 4.4 de voorwaarden genoemd waaronder deze formulering kan worden toegepast. Om in de praktijk daadwerkelijk gebruik van deze mogelijkheid te kunnen maken, moet aan die voorwaarden worden voldaan; een verwijzing naar het aanwijzingsbesluit is daarvoor dus niet voldoende.

In bijlage B.4 van deze nota van toelichting is een overzicht opgenomen van alle gebiedsdoelstellingen per habitattype en per (vogel)soort.

Voor de Natura 2000-gebieden zullen in beheerplannen instandhoudingsmaatregelen worden uitgewerkt die beantwoorden aan de gebiedsspecifieke ecologische vereisten van de betrokken natuurlijke habitats en (vogel)soorten.

Als verdere invulling van het stellen van prioriteiten zijn voor de acht onderscheiden Natura 2000-landschappen[26] kernopgaven geformuleerd op grond van de daar voorkomende habitattypen en soorten, de landelijke betekenis van deze waarden binnen het betreffende landschap, de belangrijkste verbeteropgaven en de beïnvloedingsmogelijkheden. Per landschap omvatten ze de belangrijkste behoud- en herstelopgaven. De kernopgaven stellen prioriteiten ("richting geven") en geven overeenkomsten en verschillen tussen en binnen de gebieden aan. Zij hebben in het bijzonder betrekking op habitattypen en (vogel)soorten die sterk onder druk staan en/of waarvoor Nederland van groot of zeer groot belang is. De kernopgaven worden per Natura 2000-landschap behandeld en opgesomd in hoofdstuk 5 van het Natura 2000 doelendocument (2006).

M

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt het volgende opschrift op de aangegeven wijze gewijzigd:

5.2 Algemene ~~doelen~~instandhoudingsdoelstellingen

N

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt de volgende sectie op de aangegeven wijze gewijzigd:

5.4 Habitatrichtlijn: soorten (bijlage II)

~~H1149~~	~~Kleine modderkruiper~~
~~Doel~~	~~Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.~~
~~Toelichting~~	~~De kleine modderkruiper komt in de Kleine Dommel voor, aan de westgrens van het gebied. De vrij grote populatie is onderdeel van de populatie die ook (buiten het gebied) stroomopwaarts en stroomafwaarts in deze beek voorkomt.~~

H1831	Drijvende waterweegbree
Doel	Behoud omvang en kwaliteit biotoop voor behoud populatie.
Toelichting	Drijvende waterweegbree is al lange tijd bekend uit het Beuven, waar de soort in het habitattype zwakgebufferde vennen (H3130) voorkomt. Er lijkt hier een duurzame populatie aanwezig te zijn. Het gebied is landelijk van zeer groot belang. De soort zal mogelijk profiteren van herstel van het habitattype zwakgebufferde vennen in het gebied.

H6963	Kleine modderkruiper
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied voor behoud populatie.

[25] Ministerie van LVVN (2025): Beleidskader Doelwijziging Natura 2000. Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur, Den Haag.

[26] Het Natura 2000-landschap van het gebied waarop dit besluit betrekking heeft staat vermeld in paragraaf 3.2 van deze nota van toelichting.

Toelichting	De kleine modderkruiper komt in de Kleine Dommel voor, aan de westgrens van het gebied. De vrij grote populatie is onderdeel van de populatie die ook (buiten het gebied) stroomopwaarts en stroomafwaarts in deze beek voorkomt.

O

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt de volgende sectie op de aangegeven wijze gewijzigd:

5.5 Vogelrichtlijn: broedvogels

~~A021~~	~~Roerdomp~~
~~Doel~~	~~Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 5 paren (territoria).~~
~~Toelichting~~	~~De roerdomp is van oudsher een broedvogel in dit gebied. Sinds 1994 wordt weer jaarlijks gebroed, maar van de jaren 2000 en 2001 ontbreken de gegevens. In de periode 1999-2003 waren er gemiddeld 5 territoria aanwezig. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Brabant ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.~~

~~A022~~	~~Woudaap~~
~~Doel~~	~~Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 2 paren.~~
~~Toelichting~~	~~In 1996 werd de woudaap voor het eerst gemeld. Daarna was de soort jaarlijks aanwezig in de periode 2001-2003 met respectievelijk 1, 2 en 2 paren. Het gemiddelde in de periode 1999- 2003 was 1 broedpaar. Gezien de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is behoud van het relatief hoge aantal uit de meest recente jaren gewenst. Het betreft een relatief geïsoleerde populatie en zowel in het gebied als in de regio is de draagkracht te gering voor een sleutelpopulatie, al lijkt er wel sprake van een kleinere, min of meer stabiele grensoverschrijdende populatie in de regio Noord-Brabant, Noord-Limburg en de visvijvercomplexen in Belgisch Limburg. Het is echter één van de weinige jaarlijkse bezette broedplaatsen in Nederland in deze eeuw.~~

A021	Roerdomp
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 3 paren.
Toelichting	De roerdomp is van oudsher een broedvogel in dit gebied. Sinds 1994 wordt weer jaarlijks gebroed. In de periode 1999-2003 waren er gemiddeld 5 territoria aanwezig. De daarmee overeenkomende instandhoudingsdoelstelling (2013) bleek echter niet te passen bij de instandhoudingsdoelstellingen (en daarvoor noodzakelijke maatregelen) voor vennen (H3110 en H3130). De soort broedt voornamelijk in rietvegetatie rond het Beuven. De uitbreiding van leefgebied en populatie in de jaren 1990 was een gevolg van het tijdelijk (tot 2004) inlaten van gebufferd, voedselrijk water in het Beuven om verzuring tegen te gaan. De populatie fluctueerde daarna, als gevolg van het weer afnemen van leefgebied, resulterend in een gemiddelde omvang van 3 broedparen in de periode 2020-2025. Vanwege de landelijke behoudsdoelstelling (2026) van leefgebied en populatie is in dit gebied behoud van leefgebied en populatie zoals gemiddeld aanwezig in de periode 2020-2025 voldoende. Dit komt overeen met de draagkracht van het leefgebied die past bij de instandhoudingsdoelstellingen (en daarvoor noodzakelijke maatregelen) van H3110 en H3130 voor de vennen waarin zich het leefgebied bevindt. Het gebied levert onvoldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie, maar draagt wel bij aan de draagkracht in de regio Brabant ten behoeve van een regionale sleutelpopulatie.

P

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt de volgende sectie op de aangegeven wijze gewijzigd:

B.1 Wijzigingen in habitattypen en soorten ten opzichte van aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) en/of het ontwerpbesluit (2007) (paragraaf 4.2.1 en 4.2.2)

- In aanvulling op de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003), maar conform het ontwerpbesluit (2007), is het gebied ook aangewezen voor het habitattype zure vennen (H3160). Het habitattype komt verspreid over het gebied voor en wordt gevoed door zowel regenwater als lokaal grondwater.

- In aanvulling op de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) en het ontwerpbesluit (2007) is het gebied ook aangewezen voor het habitattype droge heiden (H4030). Deze vegetaties zijn eerder beschouwd als het habitattype stuifzandheiden met struikhei (H2310), welke gebonden zijn aan vaaggronden. De droge heide in dit gebied betreft merendeels het habitattype droge heiden (H4030) en voor een klein deel stuifzandheiden met struikhei (H2310).
- In aanvulling op de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) en het ontwerpbesluit (2007) is het gebied ook aangewezen voor het habitattype pioniervegetaties met snavelbiezen (H7150), omdat uit onderzoek blijkt dat dit type in het gebied voorkomt.
- In aanvulling op de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) en het ontwerpbesluit (2007) is het gebied ook aangewezen voor het habitattype hoogveenbossen (H91D0), omdat uit onderzoek blijkt dat dit type in het gebied voorkomt.
- In aanvulling op de aanmelding als Habitatrichtlijngebied (2003) en het ontwerpbesluit (2007) is het gebied ook aangewezen voor de ~~habitatsoort~~Habitatrichtlijnsoort kleine modderkruiper (~~H1149~~H6963), omdat uit onderzoek blijkt dat een populatie van deze soort met voldoende omvang in het gebied voorkomt.

Q

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt de volgende sectie op de aangegeven wijze gewijzigd:

B.2 Wijzigingen in vogelsoorten ten opzichte van het ontwerpbesluit (2007) (paragraaf 4.2.3)

- In afwijking van het ontwerpbesluit (2007) is het gebied aangewezen voor de volgende vogelsoorten van bijlage I: roerdomp (A021) en woudaap (A022), beide als broedvogel. Als gevolg van een administratieve fout stonden de instandhoudingsdoelstellingen van beide soorten in paragraaf 4.5 van de nota van toelichting van het ontwerpbesluit vermeld onder de categorie "Vogelrichtlijn: niet- broedvogels".
- In afwijking van het aanwijzingsbesluit (2013) is het gebied sinds 2026 niet meer aangewezen voor de volgende broedvogelsoort van bijlage I: woudaap (A022). De broedvogel bleek te hebben geprofiteerd van een tijdelijke natuurherstelmaatregel waarbij gebufferd water het Beuven werd ingelaten om verzuring tegen te gaan. Omdat dit water tevens voedselrijk was, had dit een uitbreiding van leefgebied van de woudaap (rietvegetatie) als neveneffect. Sinds 2015 broedt de woudaap echter niet meer in het gebied. Door het stoppen van de inlaat in combinatie met het afsterven en afvoeren van rietvegetatie is het leefgebied dusdanig afgenomen dat een terugkeer niet waarschijnlijk is. Bij nader inzien was de tijdelijke omvang van het leefgebied geen duurzame situatie; het herstel daarvan zou ten koste gaan van de noodzakelijke beheer- en herstelmaatregelen voor de habitattypen van het Beuven. De aanwijzing van de woudaap wordt daarom beschouwd als een wetenschappelijk fout.

R

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt de volgende sectie op de aangegeven wijze gewijzigd:

B.3 Toepassing selectiecriteria Habitatrichtlijngebieden (paragraaf 4.3)

In dit onderdeel wordt voor elk habitattype en elke soort waarvoor het onderhavige gebied aan de selectiecriteria voldoet (zie paragraaf 4.3), een overzicht gegeven van alle daarvoor kwalificerende gebieden. Dit gebeurt zoveel mogelijk in de vorm van een tabel met de gebieden die aan de selectiecriteria voldoen, onder vermelding van de relatieve bijdrage. In het geval van habitattypen betreft dit het actuele aandeel van de landelijke oppervlakte dat in het gebied aanwezig is. Indien kwaliteit een rol heeft gespeeld in de bepaling van de gebiedenselectie voor habitattypen is dit tekstueel toegelicht. In het geval van soorten betreft de relatieve bijdrage het aandeel van de landelijke populatie dat (geregeld) in het gebied aanwezig is.

Afhankelijk van de soort wordt dit afgemeten aan getelde aantallen, aantal bezette plekken of kilometerhokken.

Er is gebruik gemaakt van de volgende klasse-indeling:

A1 = 15-30%, A2 = 30-50%, A3 = 50-75% en A4 = >75%

B1 = 2-6% en B2 = 6-15%

C = <2%

In de kolom "Bronvermelding" zijn de terreinbeherende organisaties en andere instanties en bronnen vermeld, waaraan de oppervlaktecijfers en aantallen zijn ontleend, met vermelding van de jaren waarin deze zijn verzameld of gepubliceerd.

- Het gebied is één van de belangrijkste gebieden voor de volgende habitattypen:

H2310 – Stuifzandheiden met struikhei Landelijke oppervlakte ca. 3.000 ha			
N2k-nr	**Natura 2000-gebied**	**Relatieve bijdrage**	**Bronvermelding**
057	Veluwe	A2 (30-50%)	Provincie Gelderland 2009
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	B2 (6-15%)	Staatsbosbeheer 2009
027	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	B1 (2-6%)	Aanwijzingsbesluit 2011
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	B1 (2-6%)	Alterra/Arcadis 2008
145	Maasduinen	B1 (2-6%)	Provincie Limburg 2009
128	Brabantse Wal	B1 (G, 2-6%) [a]	Provincie Noord-Brabant 2009

(a) De letter "G" in deze kolom geeft aan dat het gebied is geselecteerd op grond van grensoverschrijding: het gebied vormt één geheel met een gebied aan de andere zijde van de rijksgrens dat door België ook voor dit habitattype is aangemeld.

Voor de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden (2003) zijn voor het habitattype stuifzandheiden met stuikhei (H2310) vijf gebieden geselecteerd: Veluwe (057), Maasduinen (145), Strabrechtse Heide & Beuven (137), Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux (136)[27] en Buurserzand & Haaksbergerveen (053). Deze selectie is aangevuld met het volgende grensoverschrijdende gebied en ten behoeve van het bereiken van voldoende geografische spreiding: Brabantse Wal (128)[28].

Op grond van de huidige kennis levert de Veluwe nog steeds de grootste bijdrage in ons land, gevolgd door Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux. Daarnaast leveren Drents-Friese Wold & Leggelderveld (027), Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen (131) en Maasduinen, gelet op de oppervlakte afgezet tegen de landelijke oppervlakte, de grootste relatieve bijdragen per gebied. Hieraan kan Brabantse Wal worden toegevoegd als grensoverschrijdend gebied (aan de oostzijde grenst het aan het Belgische Habitatrichtlijngebied Kalmthoutse Heide dat onder meer voor dit type is aangemeld). In het gebied Strabrechtse Heide & Beuven blijkt een deel van de vegetatie eerder onterecht tot dit habitattype te zijn gerekend. De betreffende vegetatie (buiten vaaggronden) moet worden gerekend tot het habitattype droge heiden (H4030). Het gebied behoort hiermee niet meer tot één van de vijf belangrijkste gebieden voor stuifzandheiden met struikhei (H2310).

H3110 – Zeer zwakgebufferde vennen Landelijke oppervlakte ca. 35 ha			
N2k-nr	**Natura 2000-gebied**	**Relatieve bijdrage**	**Bronvermelding**
046	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	A2 (30-50%)	Provincie Overijssel 2009
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	A1 (15-30%)	Provincie Noord-Brabant 2009
137	Strabrechtse Heide & Beuven	A1 (15-30%)	Staatsbosbeheer 2010
146	Sarsven en De Banen	B2 (6-15%)	Provincie Limburg 2009

Voor de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden (2003) zijn voor het habitattype zeer zwak gebufferde vennen (H3110) de volgende vier gebieden geselecteerd: Strabrechtse Heide & Beuven (137), Drents-Friese Wold & Leggelderveld (027), Kampina & Oisterwijkse Vennen (133)[29] en Bergvennen & Brecklenkampse Veld (046). De selectie is destijds beperkt tot vier gebieden omdat deze ruim 60% van de landelijke oppervlakte omvatten en het type niet in andere gebieden in kwalitatief goede staat voorkwam. Op grond van de huidige kennis zijn de in de tabel genoemde gebieden de vier belangrijkste. Hiervan heeft Bergvennen & Brecklenkampse Veld dankzij herstelwerkzaamheden

[27] Destijds bekend als Groote Heide – De Plateaux.

[28] Destijds bekend als Ossendrecht.

[29] Destijds bekend als Kampina en Oisterwijkse Bossen en Vennen.

het grootste aandeel in de landelijke oppervlakte. In Sarsven en De Banen (146) is de kwaliteit van het ven in De Banen na opschoning aanzienlijk verbeterd. In het Drents-Friese Wold is het habitattype slechts fragmentair aanwezig. Het gebied kan daardoor niet meer tot één van de vier (of vijf) belangrijkste gebieden gerekend worden.

H3130 – Zwakgebufferde vennen Landelijke oppervlakte ca. 1.000 ha			
N2k-nr	**Natura 2000-gebied**	**Relatieve bijdrage**	**Bronvermelding**
128	Brabantse Wal	B1 (2-6%)	Provincie Noord-Brabant 2009
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	B1 (2-6%)	Provincie Noord-Brabant 2009
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	B1 (2-6%)	Provincie Noord-Brabant 2009
135	Kempenland-West	B1 (2-6%)	Provincie Noord-Brabant 2009
137	Strabrechtse Heide & Beuven	B1 (2-6%)	Staatsbosbeheer 2010
027	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	C (R, <2%) [a]	Aanwijzingsbesluit 2011
057	Veluwe	C (R, <2%) [a]	Provincie Gelderland 2009

(a) De letter "R" in deze kolom geeft aan dat het gebied is geselecteerd teneinde een voldoende regionale spreiding te verkrijgen binnen het landelijke verspreidingsgebied van het habitattype.

Ten tijde van de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden (2003) werd het habitattype zwakgebufferde vennen (H3130) onderverdeeld in vier plantensociologische verbonden, waarbij toentertijd voor elk verbond drie gebieden zijn geselecteerd. Dit betreft de volgende gebieden: Lemselermaten (048), Dinkelland (049, twee verbonden), Lonnekermeer (051), Boddenbroek (052)[30], Teeselinkven (059)[31], Veluwe (057, twee verbonden), Kampina & Oisterwijkse Vennen (133)[32], Strabrechtse Heide & Beuven (137), Sarsven & De Banen (146) en Weerterbos[33]. In het Natura 2000 doelendocument (2006) worden binnen dit habitattype geen subtypen meer onderscheiden, omdat de begroeiingen in zwakgebufferde vensystemen veelal patronen van smalle zones of mozaïeken vormen of anderszins met elkaar verweven zijn. Op grond van de huidige kennis is dit habitattype in de volgende gebieden in relatief grote oppervlakten aanwezig: Brabantse Wal (128), Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen (131), Kampina & Oisterwijkse Vennen, Kempenland-West (135) en Strabrechtse Heide & Beuven. Dit betreffen allemaal gebieden in de provincie Noord-Brabant. Het habitattype heeft echter ook een ruime verspreiding in het noorden en oosten van het land. Doordat het habitattype op veel plekken slechts over geringe oppervlakte aanwezig is, is de landelijke dekking van het habitattype in Natura 2000-gebieden relatief laag (<50%). Dit vormt aanleiding om aan de Brabantse gebieden nog enkele gebieden toe te voegen: Drents-Friese Wold & Leggelderveld (027) en Veluwe.

H3160 – Zure vennen Landelijke oppervlakte ca. 500 ha			
N2k-nr	**Natura 2000-gebied**	**Relatieve bijdrage**	**Bronvermelding**
030	Dwingelderveld	B2 (6-15%)	Provincie Drenthe 2008
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	B2 (6-15%)	Provincie Noord-Brabant 2009
029	Havelte-Oost	B1 (2-6%)	Provincie Drenthe 2009
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	B1 (2-6%)	Staatsbosbeheer 2010
137	Strabrechtse Heide & Beuven	B1 (2-6%)	Staatsbosbeheer 2010
057	Veluwe	B1 (R, 2-6%) [a]	Provincie Gelderland 2007

[30] Boddenbroek en Teeselinkven zijn in 2012 als Habitatrichtlijngebied vervallen (Uitvoeringsbesluit Commissie 2013/26/EU van 16 november 2012 met betrekking tot zesde bijgewerkte lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio).

[31] Boddenbroek en Teeselinkven zijn in 2012 als Habitatrichtlijngebied vervallen (Uitvoeringsbesluit Commissie 2013/26/EU van 16 november 2012 met betrekking tot zesde bijgewerkte lijst van gebieden van communautair belang voor de Atlantische biogeografische regio).

[32] Destijds bekend als Kampina en Oisterwijkse Bossen en Vennen.

[33] Dit gebied is samen met het Habitatrichtlijngebied Ringselven en Kruispeel opgenomen in het Natura 2000-gebied Weerter- en Budelerbergen & Ringselven (138).

(a) De letter "R" in deze kolom geeft aan dat het gebied is geselecteerd teneinde een voldoende regionale spreiding te verkrijgen binnen het landelijke verspreidingsgebied van het habitattype.

Voor de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden (2003) zijn voor het habitattype zure vennen (H3160) de volgende vijf gebieden geselecteerd: Dwingelderveld (030), Maasduinen (145), Kampina & Oisterwijkse Vennen (133)[34], Witterveld (024) en Veluwe (057). Met de huidige kennis kunnen Dwingelderveld en Kampina & Oisterwijkse Vennen als de belangrijkste gebieden worden aangemerkt met elk ruim een tiende van de landelijke oppervlakte. Andere gebieden met aanzienlijke oppervlakten van dit habitattype zijn vervolgens: Havelte-Oost (029), Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux (136) en Strabrechtse Heide & Beuven (137). Uit het oogpunt van geografische spreiding kan hieraan nog Veluwe worden toegevoegd. In Witterveld zijn de betreffende wateren gelegen op veengrond, waardoor ze tot een ander habitattype (H7120) worden gerekend.

H4030 – Droge heiden Landelijke oppervlakte ca. 15.000 ha			
N2k-nr	**Natura 2000-gebied**	**Relatieve bijdrage**	**Bronvermelding**
057	Veluwe	A2 (30-50%)	Provincie Gelderland 2007
042	Sallandse Heuvelrug	B2 (6-15%)	BIP Sallandse Heuvelrug 2003
030	Dwingelderveld	B1 (2-6%)	Provincie Drenthe 2009
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	B1 (2-6%)	Staatsbosbeheer 2009
137	Strabrechtse Heide & Beuven	B1 (2-6%)	Staatsbosbeheer 2009
155	Brunssummerheide	C (R, <2%) [a]	Natuurmonumenten 1998

(a) De letter "R" in deze kolom geeft aan dat het gebied is geselecteerd om voldoende regionale spreiding te verkrijgen binnen het landelijke verspreidingsgebied van het habitattype.

Voor de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden (2003) zijn voor het habitattype droge heiden (H4030) vijf gebieden geselecteerd: Brunssummerheide (155), Sallandse Heuvelrug (042), Veluwe (057), Vecht- en Beneden-Reggegebied (039)[35] en Meinweg (149).

Op grond van de huidige kennis levert de Veluwe, met ruim 5.000 ha, veruit de grootste bijdrage voor dit habitattype in ons land. Dit gebied wordt, in kwantitatieve zin, gevolgd door de Sallandse Heuvelrug met bijna 1.000 ha van het habitattype. Daarnaast leveren Dwingelderveld (030), Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux (136) en Strabrechtse Heide & Beuven (137), gelet op de oppervlakte, de grootste relatieve bijdrage per gebied. Met het oog op het belang van voldoende geografische spreiding kan hieraan nog één gebied worden toegevoegd: Brunssummerheide. Dit gebied herbergt een kleine oppervlakte van bijzondere kwaliteit in het heuvelland van Zuid-Limburg.

- Het gebied is één van de belangrijkste gebieden voor de volgende ~~habitatsoort~~Habitatrichtlijnsoort:

H1831 – Drijvende waterweegbree Landelijke populatie ca. 304 kilometerhokken			
N2k-nr	**Natura 2000-gebied**	**Relatieve bijdrage**	**Bronvermelding**
135	Kempenland-West	B2 (6-15%)	FLORON 2008
133	Kampina en Oisterwijkse vennen	B1 (2-6%)	FLORON 2008
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	B1 (2-6%)	FLORON 2008
137	Strabrechtse Heide & Beuven	B1 (2-6%)	FLORON 2008
057	Veluwe	C (<2%)	FLORON 2008

Ten tijde van de aanmelding van Habitatrichtlijngebieden (2003) zijn voor deze soort vijf gebieden geselecteerd: Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux (136)[36], Brabantse Wal (128)[37], Kempenland-

[34] Destijds bekend als Kampina en Oisterwijkse Bossen en Vennen.

[35] Destijds bekend als Vecht en Beneden-Regge.

[36] Destijds bekend als Groote Heide – De Plateaux.

[37] Destijds bekend als Ossendrecht.

West (135)[38], Kampina & Oisterwijkse Vennen (133)[39] en Maasduinen (145). Bij deze soort zijn aantallen moeilijk vast te stellen terwijl deze van jaar tot jaar bovendien sterk kunnen wisselen. Het best beschikbare materiaal om de betekenis van gebieden te vergelijken vormt de verspreiding per kilometerhok. Op grond van verspreidingsgegevens die in de periode 1994-2008 zijn verzameld, zijn de gebieden met meest bezette kilometerhokken achtereenvolgens: Kempenland-West, Kampina & Oisterwijkse Vennen, Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux, Strabrechtse Heide & Beuven (137) en Veluwe (057). Volgens deze gegevens is de soort in Brabantse Wal en Maasduinen op minder plekken aanwezig.

S

Binnen bijlage 'Bijlage' wordt de volgende sectie op de aangegeven wijze gewijzigd:

B.4 Toewijzing instandhoudingsdoelstellingen aan Natura 2000-gebieden (artikel 5, artikel 6 en hoofdstuk 5)

Voor zover de hier vermelde gebiedsdoelen en relatieve bijdragen betrekking hebben op de Natura 2000-gebieden die buiten dit aanwijzingsbesluit vallen en waarvan de definitieve besluiten op het moment van vaststelling van het onderhavige besluit nog niet zijn vastgesteld, moeten deze worden beschouwd als “indicatieve” opgaven en kunnen ze nog aan verandering onderhevig zijn.

In dit onderdeel wordt voor iedere Natura 2000-waarde waarvoor het onderhavige gebied is aangewezen, inzichtelijk gemaakt hoe de landelijke doelstelling[40] is uitgewerkt in de Natura 2000-gebieden. De landelijke doelstellingen vormen een kader voor de formulering van instandhoudingsdoelstellingen op gebiedsniveau. De gebiedsdoelen bij elkaar “opgeteld”, eventueel tezamen met een opgave buiten het Natura 2000-netwerk, hebben als som het landelijke doel. Onder iedere tabel wordt de landelijke staat van instandhouding van betreffende habitattype of (vogel)soort vermeld. Indien de landelijke doelstelling van de betreffende waarde afwijkt van wat kan worden verwacht uit de landelijke staat van instandhouding, is dit hier gemotiveerd.

Gebiedsdoelstellingen die afwijken van de landelijke doelstelling, worden ook zoveel mogelijk gemotiveerd. In gevallen waarin motivering ontbreekt, is aanpassing nog in overweging (met name naar aanleiding van zienswijzen) in het kader van het besluit voor het betreffende gebied. Doelstellingen die volgens de tabellen zijn aangepast ten opzichte van het ontwerpbesluit (zie kolom “Besluit”) staan eveneens onder de betreffende tabellen gemotiveerd. De instandhoudingsdoelstellingen van habitattypen en (vogel)soorten die zijn toegevoegd ten opzichte van het ontwerpbesluit, zijn in principe op behoud gesteld, omdat de landelijke doelstelling al haalbaar werd geacht zonder deze toevoegingen. De instandhoudingsdoelstellingen die om deze reden op behoud zijn gesteld en daarmee afwijken van de landelijke doelstelling voor het betreffende habitattype of de betreffende soort, zijn in de tabellen gemarkeerd met een x.

De niet-broedvogelsoorten waarvoor zowel landelijk als in alle gebieden een behoudopgave is gesteld zijn samengevat in één tabel. Bij broedvogels en niet-~~broedvogels~~broedvogel wordt in de kolom “Populatie” tevens aangegeven of er sprake is van herstel dan wel uitbreiding (↑). In een aparte kolom is van elk gebied de relatieve bijdrage vermeld. In een aparte kolom is van elk gebied de relatieve bijdrage vermeld. Voor een nadere toelichting en de klasse-indeling wordt verwezen naar de inleiding van onderdeel 3 van deze bijlage.

Indien doormiddel van een Natura 2000-wijzigingsbesluit een doel voor een soort of habitattype in dit gebied is gewijzigd, is die tabel en onderbouwing voor deze soort of habitattype geactualiseerd. Andere tabellen en onderbouwingen zijn ongewijzigd gebleven.

[38] Destijds bekend als Kempenland.

[39] Destijds bekend als Kampina en Oisterwijkse Bossen en Vennen.

[40] De landelijke doelomschrijving in deze paragraaf beperkt zich in principe tot behoud/uitbreiding oppervlakte (of omvang leefgebied) en behoud/verbetering kwaliteit (leefgebied), in geval van soorten en vogels aangevuld met het doel voor behoud/uitbreiding populatie. Voor de volledige formulering van de landelijke doelen inclusief toelichting wordt verwezen naar het Natura 2000 doelendocument (2006).

B.4.1 Habitatrichtlijn: habitattypen

H2310 – Stuifzandheiden met struikhei Landelijke doelstelling (2006): uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	**Natura 2000-gebied**	**Doel opper-vlakte**	**Doel kwali-teit**	**Relatieve bijdrage**	**Besluit**
017	Bakkeveense Duinen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
026	Drouwenerzand	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
027	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
029	Havelte-Oost	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
030	Dwingelderveld	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
032	Mantingerzand	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
046	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
053	Buurserzand & Haaksbergerveen	uitbreiding	behoud	C	ontwerpbesluit
057	Veluwe	uitbreiding	verbetering	A2	ontwerpbesluit
128	Brabantse Wal	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
134	Regte Heide & Riels Laag	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
135	Kempenland-West	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	behoud	verbetering	B2	ontwerpbesluit
137	Strabrechtse Heide & Beuven	behoud	behoud	B1	conform ontwerp
144	Boschhuizerbergen	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
145	Maasduinen	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit

Het habitattype stuifzandheiden met struikhei is beperkt tot laag gelegen land. Meer dan twee derde van de landelijke oppervlakte van het habitattype is opgenomen binnen het Natura 2000-netwerk. De landelijke staat van instandhouding van het habitattype is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "matig ongunstig" en "zeer ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan[41].

Mogelijkheden voor uitbreiding van de oppervlakte liggen onder meer in de gebieden Drentsche Aa-gebied (025), Veluwe (057), Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen (131) en Maasduinen (145). Verder is de uitbreidingsopgave neergelegd in de gebieden waar de beste potenties zijn: waar voldoende ruimte en mogelijkheden zijn voor uitbreiding van dit aan vaaggronden gebonden habitattype. De landelijke doelstelling ter verbetering van de kwaliteit wordt in het grootste deel van de gebieden nagestreefd. In de meeste gebieden waar behoud van de kwaliteit als doel wordt gesteld, is het habitattype reeds in voldoende kwaliteit aanwezig (bijvoorbeeld in Strabrechtse Heide & Beuven (137)).

H2330 – Zandverstuivingen Landelijke doelstelling (2006): uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	**Natura 2000-gebied**	**Doel opper-vlakte**	**Doel kwali-teit**	**Relatieve bijdrage**	**Besluit**
017	Bakkeveense Duinen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
026	Drouwenerzand	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

[41] Landelijk doel gewijzigd: Aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold & Leggelderveld (Stcrt. 2011, 4458).

027	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
029	Havelte-Oost	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
030	Dwingelderveld	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
032	Mantingerzand	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
057	Veluwe	uitbreiding	verbetering	A2	ontwerpbesluit
128	Brabantse Wal	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	uitbreiding	verbetering	A1	ontwerpbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
137	Strabrechtse Heide & Beuven	behoud	behoud	B1	doel aangepast [a]
144	Boschhuizerbergen	uitbreiding	behoud	C	ontwerpbesluit
145	Maasduinen	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
155	Brunssummerheide	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

(a) De doelstelling van het gebied Strabrechtse Heide & Beuven is aangepast van uitbreiding en verbetering naar behoud van oppervlakte en kwaliteit, omdat door recente beheermaatregelen de potentie voor uitbreiding van de oppervlakte reeds benut is en de kwaliteit van het habitattype toegenomen.

Ongeveer twee derde van het habitattype zandverstuivingen bevindt zich binnen het Natura 2000-netwerk. De landelijke staat van instandhouding van het habitattype zandverstuivingen is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "matig ongunstig" en "zeer ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De afwisseling van zandverstuivingen met stuifzandheiden met struikhei (H2310) is voor een groot aantal dieren, in het bijzonder vogels, belangrijk. Om deze reden zijn in veel heidegebieden van de hogere zandgronden deze twee habitattypen gecombineerd als doel. Het grootste deel van de gebiedsdoelstellingen sluit aan op de landelijke doelstelling. In de meeste gebieden waar een behoudsdoelstelling is neergelegd komt het habitattype slechts over een kleine oppervlakte voor en/of lijken de potenties voor herstel gering. In Strabrechtse Heide & Beuven (137) is door recente beheermaatregelen de potentie reeds benut.

Habitattype H3110 – Zeer zwakgebufferde vennen
Landelijke doelstelling (2006): uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit

N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
027	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
046	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	uitbreiding	behoud	A2	ontwerpbesluit
128	Brabantse Wal	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	uitbreiding	verbetering	A1	ontwerpbesluit
137	Strabrechtse Heide & Beuven	uitbreiding	verbetering	A1	conform ontwerp
146	Sarsven en De Banen	uitbreiding	behoud	B2	ontwerpbesluit

Het habitattype zeer zwakgebufferde vennen bevindt zich in Nederland aan de oostrand van het verspreidingsgebied. Hoewel het habitattype slechts over kleine oppervlakte voorkomt, is het van zeer groot belang door de bijzondere soortensamenstelling. Het overgrote deel van dit habitattype bevindt zich binnen het Natura 2000-netwerk. De landelijke staat van instandhouding van het habitattype is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "zeer ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. De meeste gebiedsdoelstellingen sluiten aan op de landelijke doelstelling. Instandhouding van goede voorbeelden (Bergvennen & Brecklenkampse Veld (046), Strabrechtse Heide & Beuven (137) en Sarsven en De Banen (146)) staat voorop. In de meeste gebieden is zelfs potentie om uit te breiden. In het Drents- Friese Wold & Leggelderveld (027) wijkt de doelstelling af van de landelijke doelstelling, omdat uitbreiding van de oppervlakte niet realistisch wordt geacht, het habitattype is hier beperkt tot één poel. De vennen in de gebieden Bergvennen & Brecklenkam-

pse Veld en Sarsven en De Banen zijn door grote herstelwerkzaamheden inmiddels van goede kwaliteit, behoud van de kwaliteit is derhalve voldoende.

H3130 – Zwakgebufferde vennen Landelijke doelstelling (2006): uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	**Natura 2000-gebied**	**Doel oppervlakte**	**Doel kwaliteit**	**Relatieve bijdrage**	**Besluit**
027	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
030	Dwingelderveld	behoud [a]	behoud	C	ontwerpbesluit
041	Boetelerveld	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
046	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
048	Lemselermaten	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
049	Dinkelland	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
051	Lonnekermeer	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
053	Buurserzand & Haaksbergerveen	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
054	Witte Veen	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
057	Veluwe	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
058	Landgoederen Brummen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
060	Stelkampsveld	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
128	Brabantse Wal	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
130	Langstraat	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
134	Regte Heide & Riels Laag	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
135	Kempenland-West	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
137	Strabrechtse Heide & Beuven	behoud	verbetering	B1	conform ontwerp
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
144	Boschhuizerbergen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
145	Maasduinen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
146	Sarsven en De Banen	uitbreiding	behoud	C	ontwerpbesluit

(a) Enige achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitattype zure vennen (H3160) is toegestaan[42].

Het habitattype zwakgebufferde vennen heeft een sterk versnipperd voorkomen dat doorgaans over kleine oppervlakten voorkomt. Ongeveer een derde van dit habitattype is opgenomen in het Natura 2000-netwerk. De landelijke staat van instandhouding van het habitattype is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan[43].
De uitbreidingsopgave is neergelegd in de gebieden waar de beste mogelijkheden zijn en/of die in de toekomst een grote bijdrage kunnen leveren aan het landelijk doel (bijvoorbeeld Kampina & Oisterwijkse Vennen (133) en Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux (136)). In de gebieden waar een behoudopgave is gesteld voor de oppervlakte wordt uitbreiding nagenoeg niet mogelijk geacht omdat het habitattype bijvoorbeeld voorkomt in geïsoleerde poelen en er van nature geen nieuwe vennen bij zullen komen (Dwingelderveld (030), Boetelerveld (041), Dinkelland (049), Veluwe (057), Landgoederen Brummen (058), Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen (131), Boschhuizerbergen (144)), of omdat het habitattype al over een grote oppervlakte voorkomt (Kempenland-West (135)). Ook de landelijke doelstelling ter verbetering van de kwaliteit wordt nagestreefd in de gebieden waar de potentie het hoogst is. In de gebieden waar een behoudopgave is gesteld komt het habitat-

[42] Nadere toelichting over de "ten gunste formulering" wordt gegeven in het Natura 2000 doelendocument (2006), p. 35/37.
[43] Landelijk doel gewijzigd: Aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold & Leggelderveld (Stcrt. 2011, 4458).

type mogelijk al in voldoende kwaliteit voor (Veluwe), in een aantal gevallen door recentelijke herstelwerkzaamheden (Regte Heide & Riels Laag (134), Boschhuizerbergen, Sarsven en De Banen (146)). In de Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen zijn de mogelijkheden voor kwaliteitsverbetering nog onzeker. In vennen waar de habitattypen zeer zwakgebufferde vennen (H3110) en zwakgebufferde vennen (H3130) samen voorkomen, dient het beheer vooral gericht te zijn op het meer zeldzame en meer bedreigde habitattype zeer zwakgebufferde vennen (H3110).

H3160 – Zure vennen Landelijke doelstelling (2006): behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	**Natura 2000-gebied**	**Doel oppervlakte**	**Doel kwaliteit**	**Relatieve bijdrage**	**Besluit**
023	Fochteloërveen	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
027	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
029	Havelte-Oost	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
030	Dwingelderveld	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
032	Mantingerzand	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
042	Sallandse Heuvelrug	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
044	Borkeld	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
051	Lonnekermeer	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
054	Witte Veen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
057	Veluwe	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
128	Brabantse Wal	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	behoud [a]	verbetering	B2	ontwerpbesluit
134	Regte Heide & Riels Laag	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
137	Strabrechtse Heide & Beuven	behoud	behoud	B1	conform ontwerp
145	Maasduinen	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
149	Meinweg	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
155	Brunssummerheide	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

(a) Enige achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitattypen zwakgebufferde vennen (H3130) of actieve hoogvenen, *heideveentjes* (H7110B) is toegestaan[44].

Ruim de helft van het Nederlandse voorkomen van het habitattype zure vennen bevindt zich binnen het Natura 2000-netwerk. De landelijke staat van instandhouding van dit habitattype is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "gunstig" en "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Voor enkele gebieden, zoals Dwingelderveld (030) en Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux (136), is een uitbreidingsdoelstelling geformuleerd, omdat het huidige beheer reeds gericht is op het ontwikkelen van zure vennen. In het bijzonder wordt uitbreiding van de oppervlakte van vormen met drijvende egelskop en veenbloembies nagestreefd (onder meer Dwingelderveld). Een deel van de zure vennen kan zich door verlanding ontwikkelen naar het habitattype actieve hoogvenen, *heideveentjes* (H7110B). In een aantal gebieden wordt behoud van de kwaliteit nagestreefd in tegenstelling tot de landelijke doelstelling. In de gebieden Sallandse Heuvelrug (042), Witte Veen (054), Strabrechtse Heide & Beuven (137) en Brunssummerheide (155) zijn de vennen reeds goed ontwikkeld. Behoud is derhalve voldoende. In het gebied Lonnekermeer (051) wordt behoud van de kwaliteit beoogd, omdat het slechts een zeer kleine oppervlakte betreft en er geen potentie is om de kwaliteit ervan te verbeteren.

[44] Nadere toelichting over de "ten gunste formulering" wordt gegeven in het Natura 2000 doelendocument (2006), p. 35/37.

H4010A – Vochtige heiden, *hogere zandgronden* Landelijke doelstelling (2006): uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	**Natura 2000-gebied**	**Doel opper-vlakte**	**Doel kwali-teit**	**Relatieve bijdrage**	**Besluit**
015	Van Oordt's Mersken	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
016	Wijnjeterper Schar	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
023	Fochteloërveen	uitbreiding	behoud	C	ontwerpbesluit
024	Witterveld	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
026	Drouwenerzand	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
027	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
028	Elperstroomgebied	uitbreiding	behoud	C	aanwijzingsbesluit
029	Havelte-Oost	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
030	Dwingelderveld	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
032	Mantingerzand	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
041	Boetelerveld	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
042	Sallandse Heuvelrug	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
043	Wierdense Veld	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
044	Borkeld	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
045	Springendal & Dal van de Mosbeek	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
046	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
048	Lemselermaten	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
049	Dinkelland	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
051	Lonnekermeer	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
053	Buurserzand & Haaksbergerveen	uitbreiding	behoud	B2	ontwerpbesluit
054	Witte Veen	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
055	Aamsveen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
057	Veluwe	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
058	Landgoederen Brummen	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
060	Stelkampsveld	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
061	Korenburgerveen	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
128	Brabantse Wal	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
134	Regte Heide & Riels Laag	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
135	Kempenland-West	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
137	Strabrechtse Heide & Beuven	behoud	verbetering	B2	conform ontwerp
145	Maasduinen	uitbreiding	behoud	C	ontwerpbesluit
149	Meinweg	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
155	Brunssummerheide	uitbreiding	behoud	C	ontwerpbesluit

Het habitattype vochtige heiden, *hogere zandgronden* (subtype A) komt wijdverspreid voor in Nederland. Meer dan twee derde van de landelijke oppervlakte van dit subtype is opgenomen binnen

het Natura 2000- netwerk. De landelijke staat van instandhouding van het habitattype is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan[45]. Mogelijkheden voor uitbreiding van de oppervlakte liggen onder andere op de Veluwe (057) en in de gebieden op het Drents plateau, waar dit subtype over grote oppervlakten voorkomt. Verder is de uitbreidingsopgave neergelegd in de gebieden waar de beste potenties zijn: waar voldoende ruimte en mogelijkheden zijn voor uitbreiding. Ook de landelijke doelstelling ter verbetering van de kwaliteit wordt nagestreefd in de gebieden waar de potentie het hoogst is: bijvoorbeeld waar herstel van sterk vergraste vormen van dit subtype mogelijk is. Een speciale herstelopgave voor de kwaliteit van dit subtype ligt in de beekdalen waar het habitattype onderdeel uitmaakt van de gradiënt van hogere zandgronden naar de beek (bijvoorbeeld Wijnjeterper Schar (016), Stelkampsveld (060) en Meinweg (149)). In de meeste gebieden waar, in tegenstelling tot deze landelijke doelstelling, behoud van de kwaliteit wordt nagestreefd komt het subtype slechts in beperkte mate voor. De potenties ter verbetering van de kwaliteit zijn in deze gebieden veelal gering.

H4030 – Droge heiden Landelijke doelstelling (2006): uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit					
N2k-nr	**Natura 2000-gebied**	**Doel oppervlakte**	**Doel kwaliteit**	**Relatieve bijdrage**	**Besluit**
016	Wijnjeterper Schar	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
023	Fochteloërveen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
024	Witterveld	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
027	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit [x]
029	Havelte-Oost	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
030	Dwingelderveld	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
040	Engbertsdijksvenen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit [x]
042	Sallandse Heuvelrug	uitbreiding	verbetering	B2	ontwerpbesluit
043	Wierdense Veld	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
044	Borkeld	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
045	Springendal & Dal van de Mosbeek	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
046	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	uitbreiding	behoud	C	ontwerpbesluit
048	Lemselermaten	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
049	Dinkelland	uitbreiding	behoud	C	ontwerpbesluit
051	Lonnekermeer	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
054	Witte Veen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
055	Aamsveen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
057	Veluwe	uitbreiding	verbetering	A2	ontwerpbesluit
060	Stelkampsveld	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	behoud	verbetering	C	~~ontwerpbesluit~~doel aangepast[a]
134	Regte Heide & Riels Laag	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
135	Kempenland-West	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
137	Strabrechtse Heide & Beuven	behoud	behoud	B1	doel toegevoegd [x]
139	Deurnsche Peel & Mariapeel	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit [x]
140	Groote Peel	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit [x]

[45] Landelijk doel gewijzigd: Aanwijzingsbesluiten Natura 2000-gebieden Wijnjeterper Schar en Elperstroomgebied (Stcrt. 2010, 2212).

149	Meinweg	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
155	Brunssummerheide	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit

(a) doelstelling voor het gebied Kampina & Oisterwijkse Vennen is aangepast van behoud naar uitbreiding van de oppervlakte. Uitbreiding van droge heide is al in gang gezet, waardoor de doelstelling voor dit gebied in lijn is gebracht met de landelijke doelstelling.

Meer dan de helft van de landelijke oppervlakte van het habitattype droge heiden is opgenomen binnen het Natura 2000-netwerk. De landelijke staat van instandhouding van dit habitattype is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "matig ongunstig" en "zeer ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Niet in alle gebieden kan de landelijke doelstelling worden nagestreefd. In een aantal gebieden wijkt de doelstelling voor het aspect oppervlakte af van de landelijke doelstelling omdat bijvoorbeeld de oppervlakten waar het habitattype droge heiden voor kan komen al volledig benut zijn (Havelte-Oost (029), Wierdense Veld (043) en Borkeld (044)). De doelstelling voor het aspect kwaliteit wijkt af van de landelijke doelstelling in de gebieden Bergvennen & Brecklenkampse Veld (046) en Dinkelland (049), omdat het habitattype in deze gebieden reeds in goed ontwikkelde vorm aanwezig is. In enkele gebieden wordt zowel behoud van de oppervlakte als behoud van de kwaliteit beoogd. In het gebied Stelkampsveld (060) ligt de focus op andere habitattypen en komen droge heiden slechts over kleine oppervlakten voor. De gebieden Fochteloërveen (023), Witterveld (024), Witte Veen (054) en Aamsveen (055) zijn hoogveengebieden. In deze gebieden wijken de doelstellingen af van de landelijke doelstelling omdat het habitattype droge heiden voorkomt op de zandruggen van de gebieden en hierdoor de mogelijkheden in het hoogveenlandschap volledig zijn benut. Ook in het, overwegend natte, Drentsche Aa- gebied (025) zijn de mogelijkheden voor droge heiden volledig benut. De doelstellingen voor het gebied Wijnjeterper Schar (016) wijken af van de landelijke doelstelling omdat het gebied reeds een goed voorbeeld is betreffende dit habitattype en behoud van de kwaliteit en oppervlakte derhalve voldoende is.

H7150 – Pioniervegetaties met snavelbiezen
Landelijke doelstelling (2006): uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit

N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
016	Wijnjeterper Schar	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
017	Bakkeveense Duinen	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
027	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
029	Holtingerveld	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
030	Dwingelderveld	uitbreiding	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
032	Mantingerzand	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
041	Boetelerveld	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
042	Sallandse Heuvelrug	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
044	Borkeld	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit[x]
045	Springendal & Dal van de Mosbeek	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit[x]
046	Bergvennen & Brecklenkampse Veld	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit[x]
047	Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
048	Lemselermaten	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit[x]
049	Dinkelland	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
051	Lonnekermeer	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit[x]
053	Buurserzand & Haaksbergerveen	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
054	Witte Veen	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
055	Aamsveen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit[x]

057	Veluwe	uitbreiding	verbetering	A1	aanwijzingsbesluit
058	Landgoederen Brummen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
060	Stelkampsveld	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
128	Brabantse Wal	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
130	Langstraat	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	uitbreiding	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
134	Regte Heide & Riels Laag	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
135	Kempenland-West	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
137	Strabrechtse Heide & Beuven	behoud	behoud	B1	conform ontwerp-wijzigingsbesluit
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
145	Maasduinen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
149	Meinweg	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
155	Brunssummerheide	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit

Ongeveer de helft van de landelijke oppervlakte van het habitattype pioniervegetaties met snavelbiezen is opgenomen binnen het Natura 2000-netwerk. De landelijke staat van instandhouding van het habitattype is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als respectievelijk "gunstig" en "matig ongunstig". Landelijk wordt zowel uitbreiding van de oppervlakte als verbetering van de kwaliteit nagestreefd. Uitbreiding van de oppervlakte is als landelijk doel gesteld omdat de gunstige staat van instandhouding slechts een tijdelijke situatie betreft[46]. Deze situatie is te danken aan recent op vele plekken uitgevoerde plagwerkzaamheden ten behoeve van herstel van het habitattype vochtige heiden, *hogere zandgronden* (H4010A) waarvoor Nederland een grote verantwoordelijkheid heeft. De oppervlakte van pioniervegetaties met snavelbiezen heeft zich plaatselijk kunnen uitbreiden door plagwerkzaamheden. Dit heeft de achteruitgang op de plaatsen waar het habitattype van nature voorkomt gemaskeerd. Uitbreiding van de oppervlakte is gericht op herstel van natuurlijke pioniervegetaties met snavelbiezen als duurzaam onderdeel van het (natte) heidelandschap. Deze herstelopgave geldt alleen voor gebieden waar het type van nature aanwezig is en waar goede mogelijkheden voor herstel aanwezig zijn, onder andere de gebieden Drents-Friese Wold & Leggelderveld (027) en Dwingelderveld (030). In de overige gebieden, waar het habitattype voorkomt op plagplekken in vochtige heiden (H4010), wordt volstaan met behoud.

H91D0 – *Hoogveenbossen
Landelijke doelstelling (2006): uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit

N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit
010	Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
013	Alde Feanen	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
022	Norgerholt	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
024	Witterveld	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
029	Holtingerveld	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit [x]
032	Mantingerzand	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
034	Weerribben	behoud	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit
035	De Wieden	behoud	verbetering	B2	aanwijzingsbesluit

[46] Dit is voor dit habitattype ook de reden dat de staat van instandhouding wat betreft het aspect toekomstperspectief als "matig ongunstig" is beoordeeld (zie ook Natura 2000 profielendocument (2008)).

045	Springendal & Dal van de Mosbeek	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
046	Bergvennen & Brecklenkampse veld	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit [x]
049	Dinkelland	behoud	verbetering	C	wijzigingsbesluit
053	Buurserzand & Haaksbergerveen	uitbreiding	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
054	Witte Veen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
057	Veluwe	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
061	Korenburgerveen	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
091	Polder Westzaan	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit [x]
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
094	Naardermeer	uitbreiding	behoud	A1	aanwijzingsbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	behoud	behoud	B1	aanwijzingsbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
135	Kempenland–West	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
137	Strabrechtse Heide & Beuven	behoud	verbetering	C	conform ontwerp-wijzigingsbesluit
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	uitbreiding	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
142	Sint Jansberg	behoud	verbetering	C	wijzigingsbesluit
144	Boschhuizerbergen	behoud	behoud	C	wijzigingsbesluit
145	Maasduinen	behoud	verbetering	B1	aanwijzingsbesluit
149	Meinweg	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
150	Roerdal	behoud	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
155	Brunssummerheide	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit

Ongeveer twee derde van de landelijke oppervlakte van het habitattype hoogveenbossen bevindt zich binnen het Natura 2000-netwerk. De landelijke staat van instandhouding van het habitattype is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. In de gebieden met de grootste ecologische potentie voor herstel van het habitattype en/of waar de grootste bijdrage aan de landelijke doelstelling gerealiseerd kan worden, wordt uitbreiding van de oppervlakte en/of verbetering van de kwaliteit van het habitattype nagestreefd. In de overige gebieden wordt volstaan met behoud van het habitattype. Bijvoorbeeld in het gebied Maasduinen (145) is het areaal waar het habitattype hoogveenbossen voor kan komen al volledig benut, waardoor er geen mogelijkheden voor uitbreiding zijn. Ook in het gebied Rottige Meenthe & Brandemeer (018) wordt behoud van het habitattype beoogd. Hier is, gezien de hydrologie, geringe potentie voor het habitattype. In Nieuwkoopse Plassen & De Haeck (103) komt het habitattype verspreid voor met een relatief grote totaaloppervlakte. Uitbreiding zou ten koste gaan van het karakter van het gebied. In de laagveengebieden Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske (092) en Oostelijke Vechtplassen (095) zijn kleine oppervlakten hoogveenbossen aanwezig, evenals in de Limburgse gebieden Meinweg (149) en Roerdal (150). Er is weinig potentie voor ontwikkeling van het habitattype in deze gebieden. In enkele van deze gebieden is echter wel potentie voor kwaliteitsverbetering. In de gebieden met hoogveenkernen komen hoogveenbossen voor rondom de hoogveenkern op de zandbodem (onder andere in de gebieden Witterveld (024), Witte Veen (054), Wooldse Veen (064)). Aangezien de prioriteit in deze gebieden bij de ontwikkeling van hoogveen ligt en de potenties ter verbetering van de kwaliteit en/of uitbreiding van de oppervlakte beperkt zijn, wordt hier slechts in beperkte mate gestreefd naar uitbreiding en/of kwaliteitsverbetering.

H91E0C – *Vochtige alluviale bossen, *beekbegeleidende bossen*
Landelijke doelstelling (2006): uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit

N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel oppervlakte	Doel kwaliteit	Relatieve bijdrage	Besluit

021	Lieftinghsbroek	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
025	Drentsche Aa-gebied	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
045	Springendal & Dal van de Mosbeek	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
047	Achter de Voort, Agelerbroek & Voltherbroek	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
048	Lemselermaten	behoud [a]	verbetering	B1	ontwerpbesluit
049	Dinkelland	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
050	Landgoederen Oldenzaal	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
055	Aamsveen	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
057	Veluwe	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
058	Landgoederen Brummen	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
060	Stelkampsveld	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
061	Korenburgerveen	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
063	Bekendelle	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
070	Lingegebied & Diefdijk-Zuid	behoud [b]	behoud	C	ontwerpbesluit
129	Ulvenhoutse Bos	uitbreiding	verbetering	C	aanwijzingsbesluit
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	uitbreiding	verbetering	C	ontwerpbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
135	Kempenland-West	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
137	Strabrechtse Heide & Beuven	behoud	verbetering	C	conform ontwerp
142	Sint Jansberg	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
145	Maasduinen	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
147	Leudal	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
148	Swalmdal	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit
149	Meinweg	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
150	Roerdal	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
153	Bunder- en Elsloërbos	behoud	verbetering	B1	ontwerpbesluit
154	Geleenbeekdal	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
157	Geuldal	uitbreiding	verbetering	B1	ontwerpbesluit
161	Noorbeemden & Hoogbos	behoud	verbetering	C	ontwerpbesluit

(a) Enige achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitattypen kalkmoerassen (H7230) of overgangs- en trilvenen (H7140) is toegestaan[47].

(b) Enige achteruitgang in oppervlakte ten gunste van habitattype kalkmoerassen (H7230) is toegestaan[48].

Ruim de helft van de landelijke oppervlakte van het habitattype vochtige alluviale bossen, *beekbegeleidende bossen* (subtype C) bevindt zich binnen het Natura 2000-netwerk. De landelijke staat van instandhouding van het subtype *beekbegeleidende bossen* is op de aspecten oppervlakte en kwaliteit beoordeeld als "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Niet alle gebiedsdoelstellingen sluiten aan op de landelijke doelstelling. Alleen in gebieden waar potenties zijn, wordt uitbreiding van de oppervlakte en/of verbetering van de kwaliteit nagestreefd, bijvoorbeeld in de gebieden Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen (131), Leudal (147) en Geuldal (157). In

[47] Nadere toelichting over de "ten gunste formulering" wordt gegeven in het Natura 2000 doelendocument (2006), p. 35/37.

[48] Nadere toelichting over de "ten gunste formulering" wordt gegeven in het Natura 2000 doelendocument (2006), p. 35/37.

sommige gebieden, zoals Bunder- en Elsloërbos (153), is reeds een zodanige oppervlakte van het habitattype aanwezig waardoor behoud van de oppervlakte voldoende is.

B.4.2 Habitatrichtlijn: soorten

H1831 – Drijvende waterweegbree Landelijke doelstelling (2006): uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit biotoop ten behoeve van uitbreiding populatie						
N2k-nr	**Natura 2000-gebied**	**Doel omvang**	**Doel kwaliteit**	**Doel populatie**	**Relatieve bijdrage**	**Besluit**
004	Duinen Terschelling	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
027	Drents-Friese Wold & Leggelderveld	behoud	behoud	behoud	C	aanwijzingsbesluit
041	Boetelerveld	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
045	Springendal & Dal van de Mosbeek	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
057	Veluwe	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
058	Landgoederen Brummen	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
128	Brabantse Wal	uitbreiding	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
131	Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
132	Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	behoud	behoud	behoud	B1	ontwerpbesluit
135	Kempenland-West	behoud	behoud	behoud	B2	ontwerpbesluit
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	B1	ontwerpbesluit
137	Strabrechtse Heide & Beuven	behoud	behoud	behoud	B1	conform ontwerp
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	uitbreiding	verbetering	uitbreiding	C	ontwerpbesluit
145	Maasduinen	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
146	Sarsven en De Banen	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit
149	Meinweg	behoud	behoud	behoud	C	ontwerpbesluit

De landelijke staat van instandhouding van de Habitatrichtlijnsoort drijvende waterweegbree is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hier op aan[49]. Herstel wordt mogelijk geacht in die gebieden waar de soort eerder in het habitattype zwakgebufferde vennen (H3130) of in de directe omgeving daarvan is aangetroffen en waar tevens uitbreiding van de oppervlakte en waar nodig verbetering van de kwaliteit van dit habitattype wordt nagestreefd. Bij herstel van dit habitattype zijn de omstandigheden gunstig voor herstel van de drijvende waterweegbree. In de overige gebieden wijkt de doelstelling af van de landelijke doelstelling. Het is onvoldoende duidelijk hoe de soort in deze gebieden hersteld zou kunnen worden.

~~H1149~~H6963 – Kleine modderkruiper **Landelijke doelstelling (2006): behoud omvang en kwaliteit leefgebied ten behoeve van behoud populatie**					
N2k-nr	**Natura 2000-gebied**	**Doel omvang**	**Doel kwaliteit**	**Doel populatie**	**Besluit**
009	Groote Wielen	behoud	behoud	behoud	wijzigingsbesluit
010	Oudegaasterbrekken, Fluessen en omgeving	behoud	behoud	behoud	wijzigingsbesluit
013	Alde Feanen	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
015	Van Oordt's Mersken	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
018	Rottige Meenthe & Brandemeer	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit

[49] Landelijk doel gewijzigd: Aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold & Leggelderveld (Stcrt. 2011, 4458).

025	Drentsche Aa-gebied	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
034	Weerribben	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
035	De Wieden	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
036	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
037	Olde Maten & Veerslootslanden	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
038/ 066-068	Rijntakken	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
039	Vecht- en Beneden-Reggegebied	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
070	Lingegebied & Diefdijk-Zuid	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
071	Loevestein, Pompveld & Kornsche Boezem	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
073	Markermeer & IJmeer	behoud	behoud	behoud	wijzigingsbesluit
074	Zwarte Meer	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
076	Veluwerandmeren	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
083	Botshol	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
088	Kennemerland-Zuid	behoud	behoud	behoud	wijzigingsbesluit
089	Eilandspolder	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
091	Polder Westzaan	behoud [a]	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
094	Naardermeer	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
097	Meijendel & Berkheide	behoud	behoud	behoud	wijzigingsbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
105	Zouweboezem	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
111	Hollands Diep	behoud	behoud	behoud	wijzigingsbesluit
112	Biesbosch	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
114	Krammer-Volkerak	behoud	behoud	behoud	ontwerpbesluit
130	Langstraat	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
132	Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
133	Kampina & Oisterwijkse Vennen	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
135	Kempenland-West	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	behoud	behoud	behoud	wijzigingsbesluit
137	Strabrechtse Heide & Beuven	behoud	behoud	behoud	conform ontwerp-wijzigingsbesluit
138	Weerter- en Budelerbergen & Ringselven	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
139	Deurnsche Peel & Mariapeel	behoud	behoud	behoud	wijzigingsbesluit
141	Oeffelter Meent	behoud	behoud	behoud	aanwijzingsbesluit
145	Maasduinen	behoud	behoud	behoud	wijzigingsbesluit
147	Leudal	behoud	behoud	behoud	wijzigingsbesluit

(a) Enige achteruitgang in omvang leefgebied ten gunste van habitattype ruigten en zomen (H6430) is toegestaan[50].

[50] Nadere toelichting over de "ten gunste formulering" wordt gegeven in het Natura 2000 doelendocument (2006), p. 35/37.

De landelijke staat van instandhouding voor de kleine modderkruiper is op het aspect leefgebied beoordeeld als "gunstig". De landelijke doelstelling sluit hierop aan. Alle gebiedsdoelen sluiten aan op de landelijke opgave. Inventarisatiegegevens van de soort zijn slechts in beperkte mate aanwezig, daarom worden er geen relatieve bijdragen per gebied gegeven. Gezien de ruime verspreiding en het algemene voorkomen van de soort, voldoet de kwaliteit van het leefgebied op het merendeel van de vindplaatsen. Het streven is om het algemeen voorkomen van de kleine modderkruiper in Nederland te bestendigen. Het is met name van belang om de soort in de kern van zijn verspreidingsgebied in hoge aantallen en wijdverspreid te behouden. Net als de grote modderkruiper kan de kleine modderkruiper daarnaast profiteren van de ingeslagen beleidswegen van de Kaderrichtlijn Water (KRW) en het meer ecologisch beheren van wateren door waterschappen.

~~**H1831 – Drijvende waterweegbree**~~
~~**Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit biotoop ten behoeve van uitbreiding populatie**~~

~~N2k-nr~~	~~Natura 2000-gebied~~	~~Doel omvang~~	~~Doel kwaliteit~~	~~Doel populatie~~	~~Relatieve bijdrage~~	~~Besluit~~
~~004~~	~~Duinen Terschelling~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~C~~	~~aanwijzingsbesluit~~
~~027~~	~~Drents-Friese Wold & Leggelderveld~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~C~~	~~aanwijzingsbesluit~~
~~041~~	~~Boetelerveld~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~C~~	~~ontwerpbesluit~~
~~045~~	~~Springendal & Dal van de Mosbeek~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~C~~	~~ontwerpbesluit~~
~~057~~	~~Veluwe~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~C~~	~~ontwerpbesluit~~
~~058~~	~~Landgoederen Brummen~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~C~~	~~ontwerpbesluit~~
~~128~~	~~Brabantse Wal~~	~~uitbreiding~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~C~~	~~ontwerpbesluit~~
~~131~~	~~Loonse en Drunense Duinen & Leemkuilen~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~C~~	~~ontwerpbesluit~~
~~132~~	~~Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~C~~	~~ontwerpbesluit~~
~~133~~	~~Kampina & Oisterwijkse Vennen~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~B1~~	~~ontwerpbesluit~~
~~135~~	~~Kempenland-West~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~B2~~	~~ontwerpbesluit~~
~~136~~	~~Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux~~	~~uitbreiding~~	~~verbetering~~	~~uitbreiding~~	~~B1~~	~~ontwerpbesluit~~
~~137~~	~~Strabrechtse Heide & Beuven~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~B1~~	~~conform ontwerp~~
~~138~~	~~Weerter- en Budelerbergen & Ringselven~~	~~uitbreiding~~	~~verbetering~~	~~uitbreiding~~	~~C~~	~~ontwerpbesluit~~
~~145~~	~~Maasduinen~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~C~~	~~ontwerpbesluit~~
~~146~~	~~Sarsven en De Banen~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~C~~	~~ontwerpbesluit~~
~~149~~	~~Meinweg~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~C~~	~~ontwerpbesluit~~

~~De landelijke staat van instandhouding van de habitatsoort drijvende waterweegbree is op de aspecten populatie en leefgebied beoordeeld als "matig ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hier op aan[49]. Herstel wordt mogelijk geacht in die gebieden waar de soort eerder in het habitattype zwakgebufferde vennen (H3130) of in de directe omgeving daarvan is aangetroffen en waar tevens uitbreiding van de oppervlakte en waar nodig verbetering van de kwaliteit van dit habitattype wordt nagestreefd. Bij herstel van dit habitattype zijn de omstandigheden gunstig voor herstel van de drijvende waterweegbree. In de overige gebieden wijkt de doelstelling af van de landelijke doelstelling. Het is onvoldoende duidelijk hoe de soort in deze gebieden hersteld zou kunnen worden.~~

B.4.3 Vogelrichtlijn: broedvogels

A021 – Roerdomp
~~**Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor uitbreiding populatie**~~
Landelijke doelstelling (2026): behoud van de omvang en van de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor het behoud van een populatie van ten minste 390 broedparen

[49] ~~Landelijk doel gewijzigd: Aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold & Leggelderveld (Stcrt. 2011, 4458).~~

N2k-nr	Natura 2000-gebied	Doel om-vang	Doel kwali-teit	Populatie	Relatieve bijdrage	Besluit
002	Duinen en Lage Land Texel	behoud	behoud	5	C	aanwijzingsbesluit
005	Duinen Ameland	behoud	behoud	2	C	aanwijzingsbesluit
006	Duinen Schiermonnikoog	behoud	behoud	3 (↑)	C	aanwijzingsbesluit
008	Lauwersmeer	behoud	behoud	10	B1	aanwijzingsbesluit
013	Alde Feanen	behoud	behoud	~~46~~	C	~~ontwerpbesluit~~aan-wijzingsbesluit
014	Deelen	behoud	behoud	5 (↑)	C	aanwijzingsbesluit
020	Zuidlaardermeergebied	behoud	behoud	5 (↑)	C	aanwijzingsbesluit
034	Weerribben	uitbrei-ding	verbetering	~~10~~14 (↑)	B1	~~ontwerpbesluit~~aan-wijzingsbesluit
035	De Wieden	behoud	behoud	30 (↑)	B2	~~ontwerpbesluit~~aan-wijzingsbesluit
036	Uiterwaarden Zwarte Water en Vecht	~~uitbrei-ding~~be-houd	~~verbete-ring~~behoud	1 (↑)	C	~~ontwerpbesluit~~aan-wijzingsbesluit
~~65~~068	~~Gelderse Poort~~Rijntakken	uitbrei-ding	verbetering	20 (↑)	B1	~~ontwerpbesluit~~aan-wijzingsbesluit
072	IJsselmeer	uitbrei-ding	verbetering	7(↑)	B1	aanwijzingsbesluit
074	Zwarte Meer	uitbrei-ding	verbetering	6 (↑)	C	aanwijzingsbesluit
075	Ketelmeer & Vossemeer	uitbrei-ding	verbetering	5 (↑)	C	aanwijzingsbesluit
076	Veluwerandmeren	uitbrei-ding	verbetering	5 (↑)	C	aanwijzingsbesluit
078	Oostvaardersplassen	behoud	behoud	40	B2	aanwijzingsbesluit
085	Zwanenwater & Pettemerduinen	behoud	behoud	2 (↑)	C	~~ontwerpbesluit~~aan-wijzingsbesluit
090	Wormer- en Jisperveld & Kalverpolder	behoud	behoud	~~10~~13	B1	~~ontwerpbesluit~~aan-wijzingsbesluit
092	Ilperveld, Varkensland, Oostzanerveld & Twiske	behoud	behoud	~~15~~17	B2	~~ontwerpbesluit~~aan-wijzingsbesluit
095	Oostelijke Vechtplassen	uitbrei-ding	verbetering	5 (↑)	C	~~ontwerpbesluit~~aan-wijzingsbesluit
103	Nieuwkoopse Plassen & De Haeck	uitbrei-ding	verbetering	6 (↑)	C	~~ontwerpbesluit~~aan-wijzingsbesluit
105	Zouweboezem	uitbrei-ding	verbetering	5 (↑)	C	~~ontwerpbesluit~~aan-wijzingsbesluit
112	Biesbosch	uitbrei-ding	verbetering	10 (↑)	C	~~ontwerpbesluit~~aan-wijzingsbesluit
136	Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux	behoud	behoud	13	C	ontwerp-wijzigings-besluit
137	Strabrechtse Heide & Beuven	behoud	behoud	~~5~~3	C	~~conform~~ ont-werp-wijzigingsbe-sluit

De landelijke staat van instandhouding van de roerdomp is voor wat betreft de aspecten leefgebied en populatie als "~~zeer ongunstig~~gunstig" beoordeeld. De landelijke doelstelling (2026) sluit hierop aan: "~~uitbreiding~~Behoud van de omvang en ~~verbetering~~van de kwaliteit van het leefgebied met een draagkracht voor ~~uitbreiding tot~~het behoud van een populatie van ten minste ~~400 paren (territoria)~~390 broedparen". De gebiedsdoelstellingen voor het gebied Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux (136) en Strabrechtse Heide & Beuven (137) zijn gebaseerd op het landelijke doel uit 2026, waardoor gekozen is voor behoud van het leefgebied en van de populatie. Het doel in Strabrechtse Heide & Beuven (137) is in 2026 verlaagd omdat de eerdere doelstelling ~~is conform~~was gebaseerd op een

tijdelijk grotere omvang van het ~~Beschermingsplan moerasvogels 2000-2004~~leefgebied die niet blijkt te passen bij de instandhoudingsdoelstellingen (~~2000~~en daarvoor noodzakelijke maatregelen)[50] voor vennen (H3110 en H3130).

~~Bij~~De doelen van de ~~roerdomp is~~overige gebieden zijn gebaseerd op het ~~streven tenminste de gewenste minimumpopulatie~~destijds vigerende landelijke doel (2006): "Uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor ~~Nederland te herstellen~~uitbreiding tot een[51]~~. Dit betekent dat het beoogde herstel deels zal moeten worden bereikt in gebieden buiten het Natura 2000- netwerk~~ populatie van ten minste 400 paren (territoria)". Een aantal gebiedsdoelstellingen wijkt af van de landelijke doelstelling uit 2006. In deze gebieden wordt een ~~behoudopgave~~behoudsopgave beoogd. In de gebieden Duinen Schiermonnikoog (006), Deelen (014) en Zuidlaardermeergebied (020) wordt met behoud van het leefgebied herstel (Duinen Schiermonnikoog) of een kleine uitbreiding van de populatie nagestreefd. De gebieden Duinen en Lage Land Texel (002) en Duinen Ameland (005) bieden geen verdere ruimte voor uitbreiding gelet op de beperkte beschikbaarheid van rietmoerassen in de duingebieden. Het gebied Lauwersmeer (008) wijkt af omdat uit tellingen blijkt dat het gemiddeld voorkomen van de soort in dit gebied in het (recente) verleden niet groter is geweest dan het gemiddelde voorkomen waarop de doelstelling is gebaseerd. Het is dus onzeker of het gebied meer broedvogels kan herbergen dan nu het geval is. Voor het gebied Oostvaardersplassen (078) is voor behoud van de populatie en het leefgebied gekozen, omdat de populaties de laatste jaren reeds sterk toegenomen zijn. ~~Voor het gebied Strabrechtse Heide & Beuven is gekozen voor behoud van de omvang van het leefgebied omdat er geen ruimte is voor uitbreiding vanwege de aanwezigheid van het habitattype zeer zwakgebufferde vennen (H3110). Daarnaast is de populatietrend stabiel.~~

~~**A022 – Woudaap**~~
~~**Landelijke doelstelling: uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor herstel populatie**~~

~~N2k-nr~~	~~Natura 2000-gebied~~	~~Doel omvang~~	~~Doel kwaliteit~~	~~Populatie~~	~~Relatieve bijdrage~~	~~Besluit~~
~~067~~	~~Gelderse Poort~~	~~uitbreiding~~	~~verbetering~~	~~20 (↑)~~	~~B2~~	~~ontwerpbesluit~~
~~078~~	~~Oostvaardersplassen~~	~~uitbreiding~~	~~verbetering~~	~~3 (↑)~~	~~B2~~	~~aanwijzingsbesluit~~
~~095~~	~~Oostelijke Vechtplassen~~	~~uitbreiding~~	~~verbetering~~	~~10 (↑)~~	~~A1~~	~~ontwerpbesluit~~
~~103~~	~~Nieuwkoopse Plassen & De Haeck~~	~~uitbreiding~~	~~verbetering~~	~~5 (↑)~~	~~B1~~	~~ontwerpbesluit~~
~~137~~	~~Strabrechtse Heide & Beuven~~	~~behoud~~	~~behoud~~	~~2 (↑)~~	~~B2~~	~~conform ontwerp~~

~~De landelijke staat van instandhouding van de woudaap (broedvogel) is beoordeeld als "zeer ongunstig". De landelijke doelstelling sluit hierbij aan: "uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied. Gestreefd wordt naar herstel van een populatieniveau van ten minste 200 paren". Er zijn voor de woudaap in het bijzonder extra inspanningen nodig om de gewenste minimum populatie te bereiken[52]. In de toelichting bij de landelijke instandhoudingsdoelstelling is onderkend dat er nog niet van een werkelijk duurzame populatie kan worden gesproken wanneer de instandhoudingsdoelstellingen per gebied zijn gerealiseerd. Voor de realisatie van de landelijke doelstelling zal een deel moeten worden gerealiseerd in niet voor de soort aangewezen Natura 2000-gebieden. De doelstellingen van de gebieden sluiten aan bij de landelijke doelstelling, met uitzondering van het gebied Strabrechtse Heide & Beuven (137). In dit gebied wordt met behoud van het huidige leefgebied een kleine uitbreiding van de populatie nagestreefd. Er is afgezien van een herstelopgave voor het leefgebied omdat er onvoldoende trendgegevens zijn om een ander doelniveau dan het aantal dat recent is vastgesteld na te streven.~~

B.4.4 Vogelrichtlijn: niet-broedvogels

De doelniveaus van niet-broedvogels zijn meestal uitgedrukt als seizoensgemiddelde of als (gemiddeld) seizoensmaximum. Deze gemiddelden, die worden bepaald aan de hand van maandelijkse tellingen, worden als volgt berekend[51]:

~~[50] Boer, T. den (2000): Beschermingsplan moerasvogels 2000-2004. Rapport Directie Natuurbeheer nr. 47. Ministerie van Landbouw Natuurbeheer en Visserij, Wageningen.~~

~~[51] Natura 2000 doelendocument (2006): Tekstkader 4.5.1. Landelijke doelen broedvogels.~~

~~[52] Ministerie van LNV (2006): Natura 2000 doelendocument. Tekstkader 4.5.1. Landelijke doelen broedvogels..~~

[51] Voorbeeld voor een seizoen met de volgende telresultaten (juli-juni): 0, 0, 0, 100, 100, 200, 100, 100, 0, 0, 0, 0. Het seizoensmaximum bedraagt in dit geval 200, het seizoensgemiddelde 50 (som van alle maandcijfers gedeeld door 12).

Het seizoensgemiddelde is het gemiddelde aantal in een gebied aanwezige vogels over het gehele seizoen, berekend aan de hand van maandelijks uitgevoerde tellingen over een reeks seizoenen (1999/2000- 2003/2004).

Het (gemiddeld) seizoensmaximum is het gemiddelde van het grootste getelde aantal (piekaantal) per seizoen (juli t/m juni van het volgende jaar) berekend over een reeks van achtereenvolgende seizoenen (meestal vijf seizoenen: 1999/2000-2003/2004).

Bij voorkeur is het doelniveau uitgedrukt als seizoensgemiddelde omdat dit een indicatie geeft voor het gebruik van een gebied over het gehele seizoen. Bij onvoldoende beschikbaarheid van jaarrondtellingen moet soms worden teruggevallen op het seizoensmaximum.

Niet-broedvogelsoorten **Landelijke doelstelling (2006): uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied voor behoud populatie**					
Vogelsoort	**Aantal gebieden**	**Landelijke doelstelling**	**Populatie Strabrechtse Heide & Beuven**	**Relatieve bijdrage ***	**Besluit**
A127 Kraanvogel [a]	4	350 [b]	behoud	s	doel aangepast [c]

* Het gebied vervult hoofdzakelijk een slaapplaatsfunctie (s), foerageerfunctie (f) of beide (sf). Relatieve bijdrage is alleen berekend als het landelijke doel en het gebiedsdoel beide zijn gebaseerd op dezelfde waarde (óf seizoensmaximum óf seizoensgemiddelde).

(a) Kraanvogel: de kraanvogel heeft landelijk een opgave voor uitbreiding omvang en verbetering kwaliteit leefgebied. Aangezien de leefgebieden van de kraanvogel binnen het Natura 2000-netwerk nog geschikt zijn, is in alle gebieden een behoudopgave geformuleerd (Natura 2000 doelendocument, 2006).

(b) Kraanvogel: de landelijke instandhoudingdoelstelling voor deze soort is gebaseerd op het gemiddelde seizoensmaximum over de periode 1999/2000-2003/2004.

(c) Vanwege van jaar tot jaar zeer sterk fluctuerende aantallen kraanvogels is ten opzichte van het ontwerpbesluit niet langer een aantal in het doel opgenomen.

Toelichting bij ontwerp-wijziging van het Aanwijzingsbesluit Natura 2000-gebied Strabrechtse Heide & Beuven

Met dit ontwerp-wijzigingsbesluit worden de instandhoudingsdoelstellingen in het Natura 2000-aanwijzingsbesluit voor Strabrechtse Heide & Beuven voor de roerdomp en de woudaap gewijzigd. De instandhoudingsdoelstelling voor de roerdomp wordt verlaagd en voor de woudaap geschrapt.

Aanleiding

De aanleiding voor deze aanpassing is dat is gebleken dat de eisen voor het leefgebied van de roerdomp en de woudaap conflicteren met herstel en beheer van de habitattypen zeer zwak gebufferde vennen (H3110) en zwakgebufferde vennen (H3130). Bij het vaststellen van de instandhoudingsdoelstellingen in het Natura 2000-aanwijzingsbesluit van 2013 is dat onvoldoende onderkend. Met de huidige kennis moet geconcludeerd worden dat de instandhoudingsdoelstellingen waren vastgesteld op basis van omstandigheden die tijdelijk gunstig waren voor rietvegetaties in vennen, waar de roerdomp en de woudaap van hebben geprofiteerd.

Motivering

Het Beuven is één van de grootste vennen van ons land en is van groot belang voor de habitattypen zeer zwak gebufferde vennen en zwakgebufferde vennen. Volgens het Natura 2000-aanwijzingsbesluit was het echter nodig om de kwaliteit van de twee habitattypen te verbeteren. Tegelijkertijd was er op het moment van aanwijzen zodanig veel rietvegetatie aanwezig, dat er kennelijk voldoende leefgebied was voor 5 broedparen van de roerdomp en 2 broedparen van de woudaap. De inschatting was toen dat deze aantallen behouden konden blijven, ondanks de noodzakelijke kwaliteitsverbetering van de habitattypen in het Beuven.

Het is echter gebleken dat de grote uitbreiding van rietvegetaties in het Beuven, waar de vogels van hebben geprofiteerd, het gevolg was van het sinds de jaren 1990 inlaten van gebufferd water in het Beuven (vanuit de Peelrijt) om de toen optredende sterke verzuring van het Beuven tegen te gaan. Omdat dit water te voedselrijk was voor de habitattypen, was dit geen duurzame maatregel. Intussen was daardoor wel de rietvegetatie toegenomen, waar de regionaal aanwezige moerasvogels van profiteerden.

De inlaat van water uit de Peelrijt is in 2004 (dus voorafgaand aan het vaststellen van het aanwijzingsbesluit van 2013) gestopt. Het Beuven werd langzaam weer voedselarmer, waardoor tegelijk de rietvegetatie afnam. Door zware neerslag in 2016 stierf er veel riet af en moest het Beuven gebaggerd worden, mede om de habitattypen in het ven te herstellen.

Sinds 2015 is er geen territorium van de woudaap meer aanwezig en de populatie van de roerdomp is afgenomen. Met de kennis van nu blijken instandhoudingsdoelstellingen voor deze twee moerasvogels alleen gehaald te kunnen worden door beheer- en herstelmaatregelen te nemen die conflicteren met de instandhoudingsdoelstellingen voor Zeer zwak gebufferde en Zwakgebufferde vennen van goede kwaliteit. De instandhoudingsdoelstelling voor de woudaap en de hoogte van de instandhoudingsdoelstelling voor de roerdomp worden nu beschouwd als een wetenschappelijke fout. Om deze reden wordt het doel voor de roerdomp in dit gebied verlaagd en die van de woudaap geschrapt.

De moerasvogels die het Beuven hebben verlaten, hebben inmiddels echter elders in de regio duurzaam geschikt leefgebied gevonden, namelijk in de moerassen rond de visvijvers in het Natura 2000-gebied Leenderbos, Groote Heide & De Plateaux. Om het behouden of behalen van de landelijk gunstige staat van instandhouding te waarborgen, worden de doelen van de roerdomp en de woudaap daarom – in een ander wijzigingsbesluit - toegevoegd aan dat gebied.

Redactionele wijzigingen

Naast wijzigingen in dit besluit ten behoeve van een doelwijziging voor de roerdomp en de woudaap, hebben er in het besluit ook redactionele wijzigingen plaatsgevonden die geen rechtsgevolgen hebben.

De Minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
Jaimi van Essen
Plaats: 's-Gravenhage
Datum: 30 augustus 2026